

Naročnina

za državo SHS:

na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno Din 30

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji Din 60
v inozemstvu 80

SLOVENEK

S tedensko prilogo „Ilustrirani Slovenec“

Cene inseratov:Enostolpna petlinna vrsta
mali oglasi po Din 1.50 in
Din 2.—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2.50,
veliki po Din 3.— in 4.—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6.—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izveniši
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poština plačana v polovici.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; nevrnjeni pisma se ne spre-
jemajo. Uredništvu telefon 50, upravnitva 528.**Političen list za slovenski narod.**Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 19.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.565, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Za enakopravnost slovenskega naroda.

Spričo krivic, ki se gode pod sedanjim režimom slovenskemu narodu, spričo velikih bremen, ki so se zopet naložila ljudstvu, je bil zelo važen govor, ki ga je imel v proračunski debati 31. t. m. v narodni skupščini v imenu Jugoslovanskega kluba njega govornik dr. A. Gosar. Izvajal je (po stenografskem zapisniku) sledeče:

»Z diskusijo o dvanaestih, ki nam jih je predložila vlada, je otvorjena faza novega parlamentarnega dela. Po volitvah, dasiravno so bile izvršene nasilnim putem, se je pričel nov pravni politiki v naši državi. Posebno po verifikacijski debati, ki je ta novi pravci v naši politiki še podčrtala, smatram za svojo dolžnost, da v svojem imenu, kakor tudi v imenu Jugoslovanskega kluba označim ne samo stališče naše stranke in našega kluba napram vladi in njeni politiki nego tudi napram vsem velikim političnim vprašanjem v naši državi.

Slovenci smo narod zase.

Prvo gospodje, kar smatram, da je treba naglasiti, je to, da Slovenska ljudska stranka oziroma njena parlamentarna delegacija ostaja pri svojem programu in pri svoji taktiki, četudi so se politične razmere v naši državi spremenile, oziroma tudi, če bi se še bolj spremenile. Slovenska ljudska stranka in njena delegacija nimata razloga menjati svojega programa niti menjati svoje taktike. To pa zato, ker je SLS rezultat in plod dolgoletnega političnega dela v naši javnosti, ker ni nikdar delala oportunistične politike, nego je to programatska stranka in je njeno delo bilo vedno programatično. (Živahno pritrdjevanje in ploskanje na levi.)

Gospodje! V debati o dvanaestih — zdi se mi da l. 1922. — sem rekel, da smo mi Slovenci narod zase. (Pritrdjevanje na levi.) Pri tej tezi, ki je bila takrat prvič izgovorjena v tem domu, ostanemo tudi še dalje, ker nimamo prav nobenega razloga, da bi od nje odstopili. (Medklici v središču: To je profesorska stvar.) Za vas je to lahko profesorska stvar, za nas je pa praktična politična zadeva. Takrat sem tudi rekel, da za nas vprašanje naše narodnosti ne obstoji. Za Hrvate in Srbe je ta stvar lahko drugačna. Ako se oni smatrajo kot en narod, je to njihova stvar. Mi Slovenci imamo svoj jezik, imamo svojo kulturo, in imamo zavest svoje lastne, individualne narodnosti. (Pritrdjevanje in ploskanje na levi. Medklici iz središča: Pa onda morate da imate svojo državo!) Ko naglašavamo svojo narodnost, moramo naravno poudariti tudi to, da je ta pojem narodnosti etničen, dočim smo politično tudi mi za narodno edinstvo. Mi smo samo za to, da tvorimo eno državo, za nas je tudi dejstvo, da smo en političen narod. S tem, gospodje, je točno označeno naše stališče napram državi in njeni politiki. (Stijepo Kobasica: Gospodin dr. Korošec kaže druklje. On tvrdi da ima tri naroda!) Politično, pravim, smo en narod, etnično smo pa mi Slovenci narod zase. Drugo nas tu nič ne briga.

Gospodje, takrat, ko sem o tem govoril, sem naglasil tudi sledeče: Mi ne samo, da hočemo biti v tej državi, nego se zavedamo tudi da so politične razmere za nas take, da moramo v tej državi ostati. Zato za nas vprašanje te države ne obstoja. V tem pogledu se s stanjem, v katerem se nahajamo, popolnoma strinjamo.

Toda gospodje, ako priznavamo to, da tvorimo politično en narod, ako priznavamo politično narodno edinstvo, potem je tudi treba naglasiti, da hočemo biti v tej državi ravnopravni. (Klici na levi: Tako je!) Vselej, kadar se omeni v tej zbornici ravnopravnost, nastane vrišč in hrušč. To je pač dober dokaz, da te ravnopravnosti v naši državi ni. (Klici na levi: Tako je!)

Koliko plačuje Slovenija.

V čem se kaže ravnopravnost, gospodje? Ravnopravnost obstoja po mojem v enakih dolžnostih in v enakih pravicah. Poglejmo tedaj naše dolžnosti, da vi-

dimo, ali so enake ali ne. Poglejmo predvsem, kako je z našimi davki. Vzemimo najprej neposredne davke. Gospod finančni minister je rekel, da je bilo leta 1924. plačanih 789 milijonov neposrednih davkov. Ni pa povedal, da je plačala Slovenija od tega davka 101 milijon. To se pravi, da Slovenija, ki šteje približno eno dvanaestino vsega prebivalstva naše države, plačuje osmice vseh neposrednih davkov. Ako pa prištejemo tem davkom še izredni prihodek v višini 500 oziroma 30%, potem je to razmerje še slabše, ker vidimo, da plačamo Slovenci 1/10 vseh neposrednih davkov. Gospodje, ali je to ravnopravnost? (Franjo Smodej: Siromaštvo!) Vzemimo dalje davke na poslovni promet. Gospod finančni minister je tukaj navedel, če sem ga prav razumel, da je bilo l. 1924. vplačanih 171 milijonov tega davka. Jaz imam o tem sicer drugo številko, toda končno je to že vseeno. Glavno je, da je od tega davka plačala Slovenija celo četrtino. Prosim Vas, gospodje, kje je tu enakopravnost, če mora ena pokrajina, ki ima komaj dvanaestino vsega prebivalstva, plačati celo četrtino, ki znaša tako ogromno vsote. (Stijepo Kobasica: To je samo slučaj!) To ni slučaj, gospod Kobasica, ampak to je sistem. (Stijepo Kobasica: Vi ste najbogatejši del našega naroda! Franjo Smodej ironično: A to je edinstvo!)

Toda gospodje, vse to so samo neposredni davki. Ako pa vzamemo posredne davke, ki so znašali preteklega leta v naši državi preko 8 milijard, potem si šele lahko predočimo, koliko davkov plačujemo mi Slovenci. Točno se te vsote sicer ne more ugotoviti, kar je za vas dobro. Vendar sigurno je to, da moramo mi, ki moramo skoro vse kupovati, kar potrebujemo, hrano, obleko itd., plačati neprimerne višje odstotke nego pri neposrednih davkih.

Naj omenjam zlasti tudi različne takse in zemeljskojane pristojbine, katerih stvari vi v Srbiji niti ne poznate. To takse iznosijo silno visoke vsote. (Klici iz središča: Mi plačamo višje poreze nego vi!) Kateri davki?

Gospodje, mi imamo vse polno takozvanih kulturnih potreb, na katere so naloženi visoki indirektni davki. Zato ni dvoma, da mora biti razmerje pri teh davkih za nas še neugodnejše. (Stijepo Kobasica: Da čujemo vaše prihode!)

Gospodje, poleg vsega tega pa prihaja gospod finančni minister in prinaša v predlogu o dvanaestih še nov načrt davka na fizično delo. Tudi tu je povsem jasno, da bo razmeroma največji del tega davka plačala Slovenija. (Franjo Smodej: Ze zopet!) Zakaj? Zato, ker je pri nas največ fizičnih delavcev, ker so naše razmere take, da je pri nas razmeroma največ ljudi, ki nimajo ničesar in žive samo od dela svojih rok. Zato ni dvoma, da bomo morali zopet mi Slovenci plačati največji del tega davka.

Gospodje, iz števil, ki sem jih tukaj navedel, se jasno vidi naša neenakopravnost v dolžnostih. Mi imamo napram državi veliko večje dolžnosti, veliko večja bremena, nego bi bilo to v skladu z enakopravnostjo. (Franjo Smodej: Gospodje državotvorci čujte!)

Kaj Slovenija za svoje davke dobiva?

Pa pojdimo dalje. Oglejmo si, gospodje, naše pravice. Ali so te enake za nas kakor za vas. Vzemimo n. pr. našo vojsko. Gospodje, jaz ne vem, koliko generalov imamo v naši vojski, vem samo to, da jih imamo mnogo in da med njimi ni niti enega Slovence. Bil je en sam, toda še tega ste upokojili. (Klici na levi: Čujmo, čujmo!) Kolikor vem, imamo mi Slovenci celo samo enega polkovnika v celi armadi. (Medklici v središču: Naši ljudje so dobri samo za kaplarje. Medklici poslanca Vesenjaka in poslanca Kobasice.) Zakaj zahtevate, da gredo naši ljudje v vojsko? Pustite jih raje doma! (Minister Pribičević: Ima dosta in Srba in Bošnjaka, koji nisu generali. Koji je iz Vojvodine general?) Govorim o Sloveniji, gospod minister.

Pa pojdimo dalje. Oglejmo si ministrstvo za zunanje zadeve. Prosim vas, gospodje, ali mi morete imenovati samo enega Slovence, ki bi bil poslanik ali konzul? (Minister Miletič: Zolger!)

Gospodje, ker nečete, da bi govoril o generalih in poslanikih, dovolite da govorim o denarju, da bomo videli, koliko dobimo nazaj od onih milijonov, ki jih plačujemo v državno blagajno. Vzemimo samo en primer. Za ceste v Srbiji je bilo v proračunu določenih 166 milijonov dinarjev. Minister za zgradbo je ta kredit prekoračil še za daljnih 60 milijonov dinarjev, tako da znaša celokupni strošek za ceste v Srbiji 226 milijonov dinarjev. Sedaj pa čujte, gospodje, koliko je dobila v enake svrhe Slovenija. (Minister Miletič: A Slovenija ima dobre ceste.) Dobila je polnih 10 milijonov 900.000 dinarjev. To-liko je bilo v proračunu in tega kredita niso prekoračili niti za eno paro. Gospodje, vi pravite, da imamo dobre ceste. Da, toda te ceste smo si zgradili sami s svojim denarjem. (Klici na levi: Tako je!) Gospodje, ako hočete imeti tudi toliko in takih cest, kot imamo mi, pa dobro, imejte jih, toda zgraditi si jih morate sami s svojim denarjem, kakor smo jih morali zgraditi mi sami.

Podobno velja glede železnice. Gospod finančni minister je danes dopoldne govoril katere železnice namerava graditi. Z naše strani se je čul medklici, koliko je določenega tozadevnega kredita za Slovenijo, pa se je z vaše strani takoj odzval glas, da imamo vse polno železnic. Dobro, imamo prilično dosti železnic. Toda na čigav račun so bile te železnice zgrajene, ako ne z našim lastnim denarjem?

Gospodje, vi se mnogo borite proti komunizmu in boljševizmu. Toda to, kar delate napram nam Slovincem, je pravi komunizem, pravi boljševizem! (Franjo Smodej: Pljačkanje!)

Zahtevamo avtonomijo.

Rad priznavam, gospodje, da je Srbija v svetovni vojski zelo veliko trpela. Rad priznavam tudi to, da smo v nekem pravičnem sorazmerju tudi mi dolžni pomagati, da se ono, kar je porušeno, zgradi in da pomagamo k napredku onih delov naše države, ki so v vojni največ trpeli. To sem priznal l. 1922. in priznavam tudi danes. Toda, gospodje, kakor takrat trdim tudi danes, da je treba, da napravimo čiste račune, da vemo, koliko smo dolžni plačati. Ko bomo imeli jasne račune, potem se bomo mogli razgovarjati, potem bomo mogli prospevati mi, a mogli boste prospevati tudi vi. Sedaj se godi dobro samo nekaterim pri vas. Vaš narod še bolj pa naš slovenski narod pri tem propada. (Fr. Smodej: Kmetje in delavci, vsi propadajo!)

Gospodje, ako hočemo urediti razmere v naši državi, ako hočemo, da bodo za-

dovoljni vaši in da bodo zadovoljni naši ljudje, potem je treba storiti to tako, da se bo mogel vsak narod udeleževati v javni upravi, da bo mogel povsod sodelovati. To je najgloblji razlog, iz katerega zahtevamo, da se naša država uredi po principu avtonomije. (Živahno odobravanje in ploskanje na levi. — Medklici v središču.) Gospodje, vi se smejete. Toda neupravičeno. Zahteva, naj se država uredi po avtonomističnem principu, ne znači, da gre tu samo za izvesta državnopravna vprašanja. Avtonomistično načelo velja za vse socialne in politične edinice v državi. (Medklici v središču: Ako obstoje! Sedaj ne obstoje.) Gospodje, avtonomističen princip, kakor ga pojmujejo mi, ne ruši države, ampak jo gradi, je konstruktiven princip, ker meri na to, da se ljudje pritegnejo v državi k udeleževanju, da sodelujejo pri vsem javnem življenju in tako pomagajo sebi in celoti. (Živahno pritrdjevanje in ploskanje na levi.)

Gospodje, o tem, ali je to načelo, pravilno ali ne, ni dvoma. Vsak pošten, vsak pameten človek bo priznal, da je ta ideja prava in da se je treba po njej ravnati. Dovolite mi en primer. Stara Avstrija nam Slovincem sigurno ni bila naklonjena. Ali kaj je storila, ko je hotela uvesti splošno šolsko obveznost? Vedela je, da ljudstvo ni navdušeno za to negotarijo in je rekla: Ljudje sicer morajo zidati šole, a zato naj bodo tudi deležni njihovega vodstva in uprave. Na ta način je Avstrija uspela, da so se ljudje sprijaznili s splošno šolsko obveznostjo, da so brez odpora gradili šole, in radi pošiljali vanje svoje otroke. Na ta način so je privedli kultura med našimi narodi. Ako hočete, da bomo državotvorni, ako hočete, da bo vez, ki nas veže z našo državo, trdna, potem nam dajte prilike, da v naši državi tudi sodelujemo. (Klici iz središča: Pa dajemo je vama.) Danes nam te prilike ne dajete. (Prerokanje med poslenci radikalne stranke in poslanci Slovenske ljudske stranke.)

Priznam, gospodje, možna so različna mišljenja, da se razgovarjati o tem, ali naj se avtonomistični ali če hočete samoupravni princip uvede v življenju naenkrat ali polagoma. Moremo se razgovarjati tudi o tem, ali naj se ta princip uvede v življenje povsod na enak način ali v različnih pokrajinah različno. Samo o tem se moremo razgovarjati, o veljavnosti načela samega pa ne.

Gospodje, ker hočemo, da bi naš narod uspeval in ker hočemo da bi uspevala cela država, zahtevamo, da se naša ustava, v kolikor ovira udeleževanje našega naroda v državnem življenju, menja. Naša zahteva po reviziji ustave ne znači torej nič drugega kot zahteva: dajte narodu, da more vse svoje sile in sposobnosti uveljaviti v javnem življenju.

Pavle Radić v avdienci pri kralju.

AVDIENCA POTEKLA V ZELO PRISRČNEM TONU. — KRALJ PRIDRŽAL NA-
DICA NA VEČERJI.

Belgrad, 2. aprila. (Izv.) Po svojih izjavah je Pavle Radić odšel v Zagreb, kjer je za te izjave dobil popolno odobrenje od Stjepana Radića. Od njega je dobil več navodil. Včeraj se je vrnil v Belgrad in je prošil za sprejem in za avdienco na dvoru. Tej prošnji je bilo ugodeno. Danes popoldne ob 6. uri je bil Pavle Radić sprejet od kralja v avdienci, ki je trajala do poznega večera, nakar je kralj pridržal Pavla Radića tudi na večerji. Radić je kralju poročal o tendencah svoje zadnje izjave in dal tako zadovoljive komentare, da je avdiencia potekla v zelo prisrčnem tonu in ga je kralj, kakor rečeno, pridržal pri sebi na večerji.

Belgrad, 2. aprila. (Izv.) O svoji ve-

černi avdienci je dal Pavle Radić sledeče izjavo:

Njegovo Veličanstvo kralj me je sprejel zelo ljubeznivo. Izrazil je svoje zadovoljstvo nad mojim govorom in izjavami v skupščini. Nato sem informiral kralja o političnih razmerah na Hrvatskem in o svojih pogledih na politični položaj. Z največjim zanimanjem in razumevanjem važnosti in dalekosežnosti preokreta, ki je nastal v političnem sodelovanju Hrvatov na programu sporazuma v naši domovini, je kralj spremljal moje razlaganje. Na koncu sem izrazil, da sem vedno pripravljen dati vse potrebne informacije in obvestila o naših nadaljnjih korakih.

Najvišji krogi za koncentracijo vseh strank?

Belgrad, 2. aprila. (Izv.) Nekateri krogi so pričakovali, da bo po znanih izjavah Radićevih prvakov nastopil v političnem položaju preokret. To so tem bolj utemeljevali s tem, da tudi sam nastop oziroma vsebina izjav Pavla Radića in drugih vo-

diteljev Radićeve stranke znači popoln preokret in bi mu moral slediti drug preokret. Vendar se to ni zgodilo. Kakor vse izgleda, se pravzaprav kaj takega še ne more zgoditi in se ne bo zgodilo. Res je, da je Radićeva stranka s svojimi izjavami

storila popoln preokret in se orientirala v popolni monarhistični smeri državotvorne stranke. Odgovorni krogi delajo na to, da bi se iz sedanjega težkega položaja našel izhod na ta način, da bi se ustvarila koncentracija vseh strank. Ta koncentracija naj bi imela predvsem nalogo, da pomiri sedanje razdražene razmere. Brez dvoma je, da je koncentracijska ideja sedaj najbolj na površju in da se zanjo zavzemajo najbolj merodajni krogi. Vendar pa se s stvarnim delom za ustvaritev te ideje še ni pričelo, ker Pašić še vedno ni dal ostavke. Na ta način se bo otvorila kriza, ki bo morda trajala dalje časa, da bi se na ta način tekom trajanja krize preiskal teren točno in na vseh straneh. Za enkrat Pašić še ne misli podati demisije, ker se še ni odločil v katero smer naj zapelje radikalno stranko glede na reševanje krize, ki bo vsekakor nastala.

Komunike bloka narodnega sporazuma.

Belgrad, 2. aprila. (Izv.) Danes dopoldne se je vršila seja širšega izvrševalnega odbora bloka narodnega sporazuma in ljudske demokracije. Navzoči so bili Ljuba Davidović, dr. Korošec, Pavle Radić, dr. Polić, dr. Trumbić, Voja Veljković, dr. Spaho in dr. Behmen. Na seji so razpravljali o novo nastalem položaju, posebno o naporih nekaterih krogov, da se ustvari koncentracijska vlada in sploh o postopanju sedanje vlade. Izdali so o svoji današnji seji naslednji komunikate:

»Na današnji seji širšega odbora bloka narodnega sporazuma in ljudske demokracije je bilo z odobravanjem sprejeto poročilo Ljube Davidovića o celokupnem položaju in je bilo odobreno zadržanje bloka. Ugotovljeno je, da vlada ni ničesar pripravila za skupščinsko delo in da celo ni prišla pred narodno skupščino s svojo programatsko deklaracijo, kakor je to dolžna storiti, niti ne ve, kaj misli delati. Odbor je sklenil, da o tem prične debato takoj po sestanku narodne skupščine in da bo vložil interpelacijo, ker vlada kljub svoji lastni in tolikokrat ponovljeni obljubi vseh ustavnih faktorjev ni predložila niti invalidskega zakonskega načrta, niti zakonskega načrta o poljedelskih kreditih. Končno je sklenjeno, da bo opozicija sama predložila zakon o pobijanju korupcije. Ako vlada ne bo takoj ob ponovnem sestanku narodne skupščine prišla z deklaracijo o svoji politiki, je sklenjeno, da se bo ob prvi priliki v skupščini izvajala diskusija o zunanji politiki, da bi se na ta način vlada prisilila, da poda pojasnilo o svojem nejasnem in pa nedoločnem zadržanju.«

SEJA STANOVANJSKEGA ODSEKA.

Belgrad, 2. aprila. (Izv.) Danes dopoldne se je vršila seja odseka za stanovanjski zakonski načrt. Na seji sta dr. Gosar in dr. Hrasnica dokazovali, da iz formalnih razlogov zakon ne spada pred zakonodajni odbor. Večina ugovorov opozicije ni sprejela, marveč je sklenila, da bo odsek nadaljeval svoje delo do pričetka prihodnjega tedna.

POSLANCI ODPOTOVALI.

Belgrad, 2. aprila. (Izv.) Večina poslancev je danes odpotovala domov, ostali so v Belgradu samo nekateri poslanci, da bi v slučaju otvoritve krize lahko zastopali svoje klube.

PREISKAVA PROTI STJEPANU RADIĆU.

Zagreb, 2. apr. (Izv.) Preiskava proti Stjepanu Radiću poteka normalno. Priče so že skoro vse zaslišane. Če ne pride kaj posebnega vmes, bo preiskava do velike noči končana, nakar bo preiskovalni sodnik odstopil akt državnemu pravdniku. Zasliševanje dr. Mačka in tovarišev se bo začelo po veliki noči, ko bo končano zasliševanje Stjepana Radića.

POLICIJA ZAPIRA — VELIKI ŽUPAN IZPUŠČA.

Zagreb, 2. apr. (Izv.) Policija je vsled odredbe velikega župana izpustila iz zapora profesorja Novljana, ki so ga zaprli radi nedovoljene nošnje orožja, enako kakor bivšega župana dr. Srkulja.

MINISTER DR. LUKINIĆ TOŽI.

Zagreb, 2. apr. (Izv.) Minister dr. Lukinić je poslal državnemu pravdnictvu v Zagrebu devet ovadb proti zagrebškemu listu, ki so pisali o aferi Turn-Taxis. Toženi so med drugimi: »Jutarnji list«, »Večerni«, »Obzor«, »Hrvat« itd.

VOJAŠKI ZAKON PRED ITALIJANSKIM SENATOM.

Rim, 2. aprila. V včerajšnji senatni seji je vojni minister De Giorgio v obširnem govoru branil svoj načrt o preosnovi armade. Opozicija mu je neprestano ugovarjala. Koncem govora je minister izjavil da bo odstopil, ako senat reformni načrt odkloni. — Danes bo v senatu govoril ministrski predsednik Mussolini, ki bo med drugim naznanil, da se sprejme v vojni proračun nadaljnjih 150 milijonov lir. Ni

izključeno, da senat Di Giorgiov zakonski načrt vendarle odobri.

ZA VARSTVO UMETNIN.

Rim, 2. aprila. (Izv.) Italijanska vlada namerava Društvu narodov predlagati, da se proglašuje vsa mesta, ki imajo zgodovinski pomen, in pa ona, v katerih se nahajajo številni zgodovinski umetniški spomeniki, kot prosta mesta, katerim bi morali letalci za časa vojne priznati.

DIJAŠKI STRAJK V FRANCIJI.

Pariz, 2. aprila. (Izv.) Royalistični dijakci so nedavno demonstrirali proti neke-mu politično jim neljubemu profesorju. Vlada je vsled demonstracij pravno fakulteto zaprla, dekana pravne fakultete odstavila, več dijakov pa zaradi izgrede obsojila na občutne kazni. V znak protesta proti vladnim odredbam so sklenili visokošolci iz Francije splošen trodnevni štrajk. Na vseučilišču v Bordeauxu je prišlo do burnih demonstracij.

SOVJETI IN PRIVATNI KAPITAL.

Moskva, 2. aprila. (Izv.) Da odpomore težki gospodarski krizi, je sovjetska vlada sklenila dovoliti tudi zasebnikom udeleževanje s privatnim kapitalom, pri čemur pa mora biti vsaka špekulacija izključena in se morajo privatni kapitalisti zadovoljiti le z normalnim dobičkom.

PREDSEDNIŠKE VOLITVE V NEMČIJI.

Berlin, 2. aprila. (Izv.) Socijalni demokratje so sklenili podpirati skupno listo vseh strank, ki priznavajo weimarsko ustavo.

GEOGRAFSKI KONGRES V KAIRI.

Kairo, 2. aprila. (Izv.) Kralj Fuad je danes na svečan način otvoril mednarodni geografski kongres.

ŽENEVSKI SPORAZUM.

Pariz, 2. aprila. (Izv.) Odbor za vnanje zadeve je danes na predlog Pavla Boncour-ja soglasno sprejel ženevski sporazum.

OBTOK BANKOVCEV V FRANCIJI.

Pariz, 2. aprila. (Izv.) »Figaro« poroča, da bo vlada dovolila zvišati množino papirnatega denarja za 5 milijard frankov.

Prvi žerjavov dar Sloveniji.

Skupščinska oziroma vladna večina je na svoji seji v torek, ki je trajala dolgo v noč oz. do jutra, sprejela dvanajstine za štiri mesece, in naknadne in izredne kredite, ki jih je vlada potrošila za časa zadnjih volitev. Skupna vsota izdatkov znaša malo manj kot dve milijardi dinarjev. Z dvanajstinami se zvišajo izdatki v štirih mesecih za 661 milijonov dinarjev. Potemtakem bo znašal prihodnji proračun 2 milijardi več kot prejšnji za leto 1924—25. Naknadni in izredni krediti, ki jih je vlada za časa volitev potrošila preko dovoljenega proračuna znašajo preko ene milijarde 300 milijonov Din. Te svote so že izdane do zadnjega vinarja za kraje izven Slovenije in Hrvatske. To so bili po veliki večini volivni krediti, to se pravi, vlada jih je potrošila, da je delala z raznimi napravami razpoloženje zase. To je treba sedaj vse kriti. Nagloma je predložila finančnemu odboru vse to v odobritev. Predlog predstavlja celo knjigo in bi bilo treba več dni, da bi mogli člani finančnega odbora predlog proučiti. To je vlada hotela preprečiti s tem, da je šele v nedeljo zjutraj dala poslancem predlog v roke in ob 11 dopoldne je zahtevala na prvi seji finančnega odbora, da začne odbor o predlogu razpravljati. Člani opozicije so se ostro uprli in zahtevali, da se seja odloži vsaj do ponedeljka zjutraj. Vladna večina, ki je itak samo glasovalni aparat in ji ni treba študirati vladnega predloga, je to odklonila in se je generalna debata o tem predlogu takoj začela.

Člani opozicije so vladni predlog ostro kritizirali. Vladna večina je obširno debato odklonila s tem, da je dovolila samo 20 minutne govore v generalni debati.

V imenu Jugoslov. kluba je govoril v generalni debati poslanec Vladimir Pušenjak. V načelnem pretresanju je v daljših izvajanjih nastopil proti predloženemu zakonu o dvanajstinah. Grajal je, da se zahteva odobrenje med volitvami potrošene ene milijarde 300 milijonov dinarjev, da se predlaga obširen finančen zakon brez zadostnih pojasnil o važnih vprašanjih v odobritev v kratkem roku dveh dni.

Obsoja nezadostno pokritja in uvajanje novih bremen oziroma povišanje dosedanjih davkov. Odločno je proti temu, da se v času ekonomske krize proračun povišuje za dve milijardi, s čemer se bo kriza še poostрила. Poslanec Pušenjak je govoril proti zvišanju dispozicijskega fonda, ki znaša nad 10 milijonov dinarjev. Zahteval je, da se sprejme med izredne kredite znana razlika uradniških plač, prevedbo kronskih upokojencev v dinarske in da se sprejmejo nagrade za veroučitelje. Vojaški krediti v znesku 960 milijonov so pretirani.

Opozarjal je železniškega ministra, da poskrbi za izplačilo kilometraže in prispevkov za bolniški fond. Zavzemal se je za izplačilo podpor cestnim odborom, grajal je zmanjšanje kreditov za zgradbo ljudskih šol. Smatra da so krediti za oboroževanje nepotrebni. Poteguje se za kredite za zgradbo cest in železnic v Sloveniji. Kritizira slabo gospodarstvo v monopolni upravi. Zahteva, da se kredit, ki se daje osrednji državni posojilnici v Belgradu, da vsem zadržanim zvezam. Govori proti novo ustvarjenim uradniškim mestom. Želi pojasnila o bosanski državni imovini in o Steinbeissovih železnicah. Zahteva odobritev nove carinske tarife po narodni skupščini.

V splošni debati so zastopniki vseh opozicijskih skupin porabili celo dopoldansko in popoldansko sejo za ostro kritiko. Poslanec dr. Kulovec je v svojem govoru pokazal na veliko nevarnost, ki preti po krivični uporabi kreditov. Vsi izredni krediti do prav majhne izjeme so se uporabili za kraje izven Slovenije. Za Slovenijo nima vlada niti tega, kar bi morala dati. Najboljši zgled so prispevki za ceste. Davkoplačevalci plačujejo posebne doklade za vzdrževanje cest. Vsi ti davki se stekajo v državno blagajno. Cestni odbori in okrajni zastopi delajo dolgove na račun zakonitih državnih obveznosti, vlada pa meče stotilijonske vsote po drugih krajih, za nas pa ne da, kar je pravičeno. Država dolguje na ta način že 15 milijonov Din. Stavlja tozadevni predlog, ki ga je pa večina odklonila.

Po glasovanju je ostro apostrofirala dr. Žerjava, ki je sedel v ministrski klopi. V zadregi se je sem ter tja mugal in mrmral v klopi in si tolažil svojo vest. Govornik je stavil več drugih predlogov, glede gradnje cest, mostov in železnic, ki jih je večina odklonila po principu, da naj eden plača, denar pa naj se porabi drugje.

Nadalje se je dr. Kulovec bavil z novimi davki, ki jih uvajajo dvanajstine. Opozarjal je na gospodarsko krizo in na davčne obremenitve, ki upropaščajo naše kraje in naše ljudstvo. Odklanja nove davke, ki jih vlada predlaga in zahteva, da se zviša minimum obdavčene vsote za osebno dohodnino na 80.000 kron. Dalje, da se odpravijo drugi začasni davki in da se izenačijo davki na hišno najemnino na tisto stopnjo, kakor je to v Srbiji.

Poslanec dr. Pivko je v nekem zmedenem govoru očital poslancem SLS, ki odkrivajo grozovito izmozgavanje Slovenije, češ da imajo ozko obzorje. Po njegovem naj Slovenija plačuje do popolnega obubožanja, četudi nosi osmi ali sedmi del vseh državnih bremen. Zasepljeni Slovenci, ki so glasovali za to in enake liste, naj se jim sedaj zahvalijo.

Dr. Kulovec se je bavil z novo avtonomno carinsko tarifo, ki jo misli vlada brez razprave v parlamentu izpeljati, za kar zahteva pooblastilo v dvanajstinah. Zahteval je, da pride predlog pred skupščino. Če se sprejme v obliki, kakor jo je predlagala vlada, se bodo uvozne cene zvišale. Zahteva je bila odklonjena.

Politične vesti.

+ Teorija hlapcev. Gotovo na celem svetu ni lista, ki bi tako poniževal svoj lastni narod kakor to dela dan za dnevom popoldansko glasilo dr. Žerjava in obenem glasilo vseh najpriskutnejših »slovenskih« hlapčevskih natur. To dosledno protislovensko in protinarodno gonjo »Slov. Naroda« smo dolgo časa pripisovali le omejenosti pisca dotičnih pamfletov, toda pojavlja se tako sistematično, da tiči za tem nedvomno mnogo več, namreč odkrito propagiranje najgubnejšega hlapčevstva, ki ga je zmogla samo »samostojna« demokratska inteligenca. Vsa ta miselnost je razvidna iz včerajšnje prve »Narodove« dnevnice, kjer je navadno združena vsa »duhovitost« tega glasila. List, ki se je pol stoletja boril za pravice slovenskega naroda in slovenskega jezika pred svojo smrtjo z največjim cinizmom zanikuje, da bi bili Slovenci sploh narod (a sivega naslova še vedno ne izpremenil), temveč nas dosledno tlači na nivo različnih plemen, ki pečejo in požirajo še svoje lastne otroke. Celo stoletje smo se Slovenci borili v Avstriji, kjer so bili gospodujoči narod Nemci (in tudi »Slov. Narod« je tedaj, ko še ni bil dr. Žerjav njegov gospodar, stal v narodni fronti) za uveljavljanje svoje slovenske narodnosti in svojega slovenskega jezika ter smo v tem oziru tudi že mnogo dosegli, a danes, ko pravijo, da smo osvobodjeni, si upa sedanjí »Narod« zapisati, da je naša edina dolžnost vtopiti se prostovoljno v velesrbstvo, sicer imajo pravico, da nas k temu enostavno prisilijo. Danes, šest let po svetovni vojni, ko so prišli do svojih popolnih narodnih, političnih, kulturnih in gospodarskih pravic v lastnih državah ali pa v okviru večjih državnih zajednic že različni Kalmiki, Votjaki, Hunhuži, Bantunegri, Honoluci itd., si upa sredi Slovenije, ki je rodila Miklošiče, Kopitarje, Prešerje, Peteline-Galluse, Vege itd., zapisati slovenski (11) list, da nimamo pravice ohraniti

lastne jezikovne, politične in kulturne individualnosti, za katero smo toliko žrtvovali! Ves svet je sprejel med svetovno vojno Wilsonovo tezo o samoodločbi narodov, z njo si je ententa priborila zmago in nanjo je zgrajeno vse današnje mednarodno pravo, a kljub temu se gotova slovenska (!) gospoda ne sramuje izrekatí lastnemu narodu pravice do individualnega življenja, udeleževanja in razvoja, temveč besediči o »gospodujočih« narodih in njihovih pravicah, kakor v Metternichovih časih ali pa kakor so živeli v glavi Viljema II. Kateri narod je gospodujoč v Švici? Ali niso ostali tam Nemci — Nemci, Italijani — Italijani in Francozi — Francozi, in vsak ima kar mu po božjih in človeških postavah gre, vsi so zadovoljni in za švicarski frank je treba plačati danes — 12 dinarjev. Ali nismo imeli že v Avstriji, katere smo se pa osvobodili samo zato, ker nam ni dala vseh pravic, že lastnih srednjih in strokovnih šol, ki nam jih pa »Slov. Narod« danes zopet odreka in ali niso imeli Čehi, Poljaki itd. že lastnih narodnih univerz? Gospodujoči narodi živijo le še v prodanih dušah hlapcev, dočim pozna ves svet samoodlobo narodov in zato so smatrali vsi za samooobsebi umevno, da si je uredila Ukrajina svojo hišo, kakor so si jo zamislili Ukrajinci sami. Mogote romanovske Rusije so gledali v avtonomističnih stremljenjih Ukrajincev protidržavnost, a padli so carji, ukrajinski narod je pa ostal ter živi danes vse svobodno in je prostovoljno zvezan z Velikorusi v eni državi, ki bo močnejša nego je bila reakcionarna carska Rusija, ki je še danes ideal hejslovenskih »Narodovih« hlapcev. — Da, sram nas je kot Slovence, da moramo nasproti slovenskemu (!1) listu vlačiti na dan take samoobsebi umevne stvari. Pa saj je izhajal tudi pred osvobodjenjem list z naslovom »Stajerec«, a še tedaj ne sredi Slovenije, temveč ob periferiji...

+ Ako — ako. Slovenskim samostojnim demokratom dela izjava dr. Gosarja, da smo Slovenci poseben narod, silno preglavico. Na eni strani se boje v Sloveniji javno povedati, da Slovenci nismo narod, na drugi strani pa bi se radi prikupili Belgradu in bi najraje vse, kar je slovenskega, izbrisali s sveta. Iz svoje zadrege bi se pa le radi rešili in rešujejo se s tem, da žonglirajo z raznimi državnopravnimi pojmi kakor otroci z žogami. Enkrat jim je »politični narod« isto, kar je narod v etniškem pomenu, drugič govore o »gospodujočih« narodih, kar logično zahteva zopet »podjarmljene« narode, potem zopet govore o manjšinskih narodih, ne rabijo pa nikdar teh pojmov dosledno v enem in istem pomenu, ampak jih rabijo enkrat tako, enkrat tako, kakor pač nanese potreba. Tako je včeraj zapisalo slovensko popoldansko demokratsko glasilo sledečo modrost: »Ako pa je res, da smo Slovenci narod zase, potem nismo več del gospodujočega, vladajočega naroda in moramo nositi tudi vse posledice, ki izvirajo iz tega dejstva. Ako nismo del gospodujočega naroda, potem spadamo med narodne manjšine in za nas veljajo samo določbe, ki jih predpisuje mirovna pogodba glede postopanja z narodnimi manjšinami.« Na podlagi takih državnopravnih odkritij grozi, da bo morala pri nas slovensčina popolnoma izginiti in se umakniti srbohrvaščini v šoli in v uradih, če obvelja po dr. Gosarju zastopano stališče. Kako zmotna so izvajanja demokratskega glasila, ni treba na široko dokazovati. Nikjer na svetu ne stoji zapisano, da bi moral v vsaki državi, koje prebivalstvo pripada več narodnostim, vladati le en sam narod, drugi pa bi se mu morali pokloniti. V Švici n. pr. žive v državni skupnosti trije veliki narodi, pa vendar ni noben izmed njih »gospodujoč«, drugi pa »suženjski«, ampak vsi trije uživajo popolno enakopravnost, in nikomur še ni prišlo na misel, da bi se morala iz zapadnih kantonov umakniti francoščina nemščini ali pa obratno. In ker v Švici ni nobenega »gospodujočega« naroda in nobenega »suženjskega«, se tudi ni treba nobenemu izmed njih bati, da bi ga proglasili za »manjšinski« narod. Tako mora ali bi moralo biti in bi tudi lahko bilo v Jugoslaviji. Kraljevina SHS ni ustanovljena ne kot srbska, ne kot hrvatska in tudi ne kot slovenska država, ampak kot država treh narodov, ki pripadajo višji »jugoslovanski« celoti (in ta pripada še višji »slovanski«). Kar torej pripada višji »jugoslovanski« celoti v naši državi, to vse uživa in mora uživati vse pravice, in ne samo jezikovnih pravic narodnih manjšin. Teh pravic ne more nihče nikomur krati, tudi tedaj ne, če se smatra en del »Jugoslovancev« kot samosvoj narod. In to smo Slovenci prav tako kakor Srbi ali Hrvatje. Zato so demokratske grožnje ali pa strašila z degradiranjem Slovencev na »manjšinski« narod prazne pene in puhle fraze. S silo seveda se da tudi Slovence degradirati za »manjšino« in s silo se jim lahko odvzamejo vse pravice, toda ravno ta degradacija, ki jo že precej let prav pošteno čutimo zlasti v gospodarskem in pa upravnem oziru, je najkrepkejši argument za nas, da vedno in vedno poudarjamo, da smo Slovenci narod zase, kakor so Srbi na-

rod zase, in da baš zato zahtevamo vse pravice in dobrote, ki jih daje država, v polni meri zase ne samo kot posamezni državljani, ampak tudi kot narodna celota, kot gospodarska celota in kot socialna celota itd., prav tako kakor Srbi ali Hrvatje. Kakor trije veliki kulturni narodi v Švici ne rabijo prav nobenega »gospodujočega« naroda, tako »gospodujočega« naroda tudi pri nas ni treba, ampak mi hočemo živeti v svoji državi prvič kot polnopravni državljani in drugič kot polnopraven narod. In zato, da preprečimo nastajanje enega »gospodujočega« naroda, zahtevamo, svojo avtonomijo, ki naj nam tudi pravno zajamči vse naše pravice.

+ »Samouprava« o dr. Gosarjevem govoru. »Samouprava« piše o dr. Gosarjevem govoru, da je dr. Gosar še enkrat poudaril, da slovenski »klerikalci« niso zadovoljni s preokretom v Radičevi stranki. On je govoril popolnoma v duhu izjave dr. Korošca po govoru Pavla Radiča, da ostanejo slovenski »klerikalci« še naprej pri svojem programu in priznavajo poseben slovenski narod. Danes je gotovo, da so slovenski »klerikalci« izgubili svojo spretno zasnovano igro nesporazuma. To je vzrok, da so slovenski »klerikalci« prvi korak do sporazuma sprejeli z ogorčenjem na znanje. To je značilen in simptomatičen pojav, in zato bo treba bolj pazljivo zagledovati politiko dr. Korošca in njegovih prijateljev. — O upravičenosti stare trditve, ki jo je dr. Gosar v parlamentu ponovil, da smo namreč Slovenci naroda, smo že toliko pisali in bomo, kakor kaže, morali še toliko pisati, da na tem mestu v tej stvari niti ne govorimo. Omeniti pa moramo, da je »Samouprava« na zelo krivem potu, če trdi, da je SLS svojo parlamentarno taktiko zasnovala na podlagi nesporazuma med Hrvati in Srbi. Res je pač, da je parlamentarna delegacija SLS nesporazum med Hrvati in Srbi poznala in ga uvaževala kot važno politično dejstvo, ravno tako pa je dvakrat in trikrat res, da so poslanci SLS nesporazum med Hrvati in Srbi vedno globoko obžalovali in od nobene strani ni bilo toliko prizadevanja za doseg sporazuma, kakor ravno od strani SLS. To izpričujejo nedvomno številni članki časopisa SLS in vsi govori poslancev SLS. Mi pač nečemo imenovati trditve »Samouprave« po zaslugi in smatramo, da je potekla iz nepoučenosti, toda naša obzirnost nas ne more ovirati, da je ne bi kar najodločneje odklonili. Na princip »divide et impera« naslanja svojo politiko mogoče g. Pašić, Slovenska ljudska stranka, pa ne, ker takih sredstev ne potrebuje, tisti, čegar pot je ravna in jasna.

+ O sporazumu med radikali in radičevci poroča »Pravda« sledeče: »Povsem točno smo izvedeli, da se radikali z radičevci dogovarjajo o sporazumu. Voljo za sporazum sta pokazali takoj po govoru Pavla Radiča obe strani in radikali so napravili v tem oziru prvi korak. G. Pašić je določil v ta namen svoje posebne zastopnike in prvi pogovor med njimi in P. Radičem se je že vršil. Že pri prvem razgovoru so prišli do stvarnih pogojev za sporazum. Temelj sporazuma je govor P. Radiča, drugi pogoji pa merijo na koalicio beah skupin. Radikali so od poteka pogajanj navdušeni in računajo na skorajšen uspeh. Tudi radičevci kažejo voljo, da pride čimprej do sporazuma in do njihovega sodelovanja v državni upravi. Posebno pa so radičevci zadovoljni, da se pogajanj ne udeležujejo Pribičevci. Dalje poroča »Pravda«, da so radikali radičevcem izjavili, da bodo svoje razmerje do Pribičevca lahko brez težave uredili. Da je so radikali izjavili, da bi radi z radičevci stopili v koalicio in da ne bodo nato vlade tako naglo rekonstruirali. Če pride do sporazuma, dobre radičevci pet ministrstev. Obznana bi bila takoj ukinjena. Radić, Maček, Predavec, Krnjević in Riba Košutića bi ostali še nadalje v pretekavi, toda sodno postopanje, proti njim bi se pospešilo.

+ Frankovci in radikali. »Vreme« poroča, da bo v kratkem odpotoval v Belgrad vodja frankovcev dr. Horvat, da poudari Pašiću vstop frankovcev v radikalno stranko. Za to zvezo dela tudi dr. Pavelić. — Če ni vse to od radičevske strani na glaslov frankovcev uprizorjena »frocclarija«.

+ »Slobočni dom«, glavno glasilo radičevcev, bo začel zopet izhajati. Tako poroča »Vreme«, ki pravi, da bi bilo to v interesu države, ker bi radičevci v svojem listu najljubše pojasnili Hrvatom svojo novo politiko.

+ Dve struji v hrvatskem kmečkem klubu. Belgrajski in zagrebški listi poročajo, da obstojita v hrvatskem kmečkem klubu (HRSS) dve struji: ena radičevska, ki hoče iskreno izpolniti in držati vse, kar so izjavili njihovi govorniki, zlasti P. Radić, drugo strujo pa zastopajo zajedničarji, katerim se zdi popuščanje H-R-SS prebilo in predalekosežno.

Dopisli.

Pudob pri Starem trgu. Politični nasprotniki uprizarjajo zadnje mesece proti meni tako gonjo, da presoga že vse meje. Najmanj, kar si žele, je to, da me spravijo — v zapor. Povsodi pošiljajo za menoj spijone, ki preže na vsako moje besedo. Denuncirali so me orožništvu, da sem na svečnico na Vrhnikih pri Starem trgu hujškal proti državi; seveda so pred pričami ostali ožigosani kot lažnivci in obrekovalci. To jih pa ni poboljšalo in kujejo proti meni nove naklepe in zarote, tako da se to njih početje že njihovem lastnim pristadsem, ki imajo še količjak poštenega čuta v sebi, studi. Zakaj tolika gonja proti meni? Samo zato, ker se poslužujem politične svobode, ki jo ima vsak državljan in sem se opredelil za stranko, ki jo smatram po svoji vesti za najpoštenjšo. Ne bom svojim nasprotnikom naredil veselja, da bi me spravili v zapor, ker ljubim svobodo in delo med ljudstvom. Pač bom šel iz Pudoba, a vrnil se bom, kadar bo mojim nasprotnikom to najmanj ljubo. — Ign. Šubelj.

Boštanj o. S. V »Slovenec« dne 24. marea smo čitali dopis o g. Jakilu. Tega moža poznamo tudi mi. Njemu se ne smilijo ne ljudje ne živina, samo da se mu množi premoženje. Kadar za koga nima toliko dela, da bi izkoristil vsako kapljo njegove moči, ga postavi z družino vred enostavno na cesto in naj mu je bil garal že leta in leta. Družine z otroci izganja na zimo v svet brez vsakega usmiljenja. Sedaj pravijo Jakilovi, da bodo vsa polja izpremenili v travnike, da jim ne bo treba več najemati delavcev. Kje je tu agrarna reforma? V Boštanju je veliko revežev, ki bi potrebovali zemljo za pridelovanje živeža; tukaj je pa mogočnik, ki bi hotel imeti pol sveta, a zemlje ne obdeluje, marveč jo odteguje revežem. Pozivamo oblast, da nasproti Jakilu uveljavi določbe agrarne reforme!

— O grozni katastrofi v Merlebachu nam poroča dodatno tamkajšnji slovenski rudar J. Z.: Dne 26. marca t. l. ob 2. popoldne se je tu zgodila strašna nesreča, kakršne bi ne bil nihče pričakoval. Ob tri četrti na 2 se je zbralo pri čisto novim rovom, ki je jako moderno zgrajen, večje število delavcev, da prvič začno delati v njem. Prvih 80 rudarjev je stopilo na dvigalo, da jih spuste v rov. Tisti hip se je izpulila vrv na dvigalu in 80 rudarjev je tresčilo v 500 m globok prepad. 51 rudarjev je ostalo na mestu mrtvih, ostali so bili vsi težko ranjeni in so več ali manj vsi zapisani smrti. Med mrtvimi delavci so, kolikor sem v naglici zvedel, 4 slovenski rojaki, 3 so pa težko ranjeni. Imena pošljem prihodnjič.

— Umril je v Clevelandu 11. marca zavedni slovenski mož Ivan Možina. Rojen je bil l. 1868. v Verdu št. 29 pri Vrhnikih. V Ameriko je prišel prvič l. 1895. Obiskal je med tem časom petkrat svojo domovino, katero je vedno zelo ljubil. Bil je mož poštenjak, prava slovenska korenina, vse skozi dobrega srca in plemenitega značaja, ki ga tujina ni pokvarila. Bil je zvest do zadnjega verskim in narodnim načelom. V času njegovega bivanja v Ameriki je ves čas obdeloval svojo obširno kmetijo. Bil je pravi strokovnjak v kmetijstvu in si pri trdem delu tudi nakopal bolezen, naduho. Ko so mu onemogle telesne moči, je zapustil kmetijstvo in se naselil v Clevelandu v nadi, da bo par let preživel v miru med svojimi ožjimi rojaki. Toda smrt mu je prekrizala račune, napadla ga je huda pljučnica, kateri je v treh dneh podlegel. Bil je zvest bravec in naračnik »Slovenec« in »Domoljub« ter je vse skozi pazno zasledoval notranjepolitični razvoj svoje domovine, kamor je še vedno nameraval podati se za stalno. Še tik pred smrtjo je vprašal, kaj piše zadnji »Slovenec« o razmerah in stanju domovine. Vedno si je želel blagi mož videti še enkrat svojo domovino, živeti in biti položen v domačo grudo, toda odzvat se je moral preje klicu Vsemogočnega, in niso se mu izpolnile zadnje želje. V Ameriki zapušča žalujočo ženo in enega brata, v domovini pa tri sestre. Naj vrli mož počiva v miru!

— Promovirana je bila na univerzi v Inomestu dne 28. marca za doktorico vsega zdravilstva gđna Anča Konvalinka, hčerka zdravnika g. dr. Konvalinke v Toplicah pri Novem mestu.

— II. književna tombola je doigrana. Zadetih je bilo 150 amb, 120 tern, 80 kvatern. 50 činkvinov in 5 tombol. Tombole so zadeli: I. ga Nada dr. Fedranova iz Ljubljane, II. Solško vodstvo Podzemelj, III. Ivanka Simčič iz Maribora, IV. ga Josipina Valenčič iz Ljubljane in V. g. Anton Potočnik, okrajni sodnik v Šoštanju.

— Predstojništvo podružnih cerkva na Selu in Setnici pri Polhovem gradu se najtopleje zahvaljuje tovarni jeklenih zvonov na Jesenicah, da jim je z ozirom na nesrečo, ki je zadela te kraje, dobavila zvonove po znižani ceni.

Rudnik. Tukajšnji trgovci in družabniki družbe Jadran — Zebal nam Dolenjem ne more odpušiti, da smo povečini volili proti njemu. Pravi, da je treba vse nasprotnike JDS bojkotirati in se nad njimi maščevati. Sedaj smo Dolenjci v velikih skrbih, kaj bo, če nam v svoji trgovini ne bo hotel več postreči z blagom?... G. Zebal tudi naglašja, da smo Slovenci neumni, Srbi so pa pametni. Verjame, da si Srbi ne morejo najboljšega misliti o naši pameti, če nas sodijo po tistih Slovenceh, ki pljujejo v lastno skledo samo zato, da bi si pridobili kako milost. Takih ljudi pa ni v naših vrstah, ampak so to vse sami pristaši Zebalove JDS. Dolenjci smo dobre duše in zato gospodu Zebalu svetujemo, naj se malo manj posveča politiki in več svoji trgovini...

Raka pri Krškem. V našem tozadevnem dopisu v listu od 2. t. m., št. 74, sta se vrtili dve bistvini pomoti, ki kvarita smisel. Mesto »otroci pa so ostali še danes nezakonski« se mora glasiti: »otroci ostalih pa so ostali še danes nezakonski«. Mesto »vprašajte kar našega novoizvoljenega načelnika«, pa beri: »vprašajte kar vašega novoizvoljenega načelnika«.

ČVRST ČLOVEK

kdor hoče biti, mora biti popolnoma zdrav, pri prvih znamenjih slabljenja je skodelica

„OVOMALTINE“

dobro sredstvo, da se ohrani zdravje in čvrstost.

Dobiva se povsod, v škatljcah

od 100 gramov za ceno Din 26—	
• 250 • • • • • 48:50	
• 500 • • • • • 84:25	

potresno delovanje po vsem svetu v letu 1905. Prav tako so znani veliki potresni dogodki v letu 1906., zlasti razrušenje mest v Severni in Južni Ameriki. V »Die Erdbebenwart« in »Neueste Erdbebennachricht« je Belar leta 1907. opozarjal na paralelizem potresnih katastrof leta 1906. in 1867-1868. Naveda Ecuador, San Francisco, Valparaiso, Tacno, Arico, Jamaiko, Mehiko, Novo Zelandijo, avstrijski Mühlviertel, Leoben, Ljubljano, Tiflis, Taškent itd. Najbolj se opazja paralelizem pri ameriških potresih, samo da so si l. 1867-68. katastrofe še hitreje sledile kakor leta 1906. Griesbacha in Belarja omenja tudi znani profesor Hoernes. Letos se je paralelizem spet pojavil in sicer močnejše kakor pred 20 leti. Treslo se je letos na Ogrskem, v Sever. Ameriki, na Kitajskem itd., zmeraj blizu tam, kakor 1867-68. Belar naveda celo tabelo Griesbachovega cikla in tudi dosedanje letošnje dogodke ter zaključuje: »Opiraje se na Griesbachovo potresno statistiko in na skušnje, ki sem jih imel pred 20 leti na opazovalnici v Ljubljani, sem v začetku leta 1925. lahko rekel, da bodo letos potresi na dnevnem redu, ker smo vstopili v živahno potresno periodo, ki bo imela za posledico tudi pogostejše udrtne katastrofe kakor se sicer dogajajo. Z občasne je potresni demon, ki deluje v dozornem nem procesu na potresnih ognjiščih počasi s sigurno, in ki živahno pomaga razdirati to, kar ustvarja človeška roka. Mojstru Griesbachu se zahvalimo, da smo ujeli demona sedaj kakor pred 20 leti, ravno, ko je deloval. Naj bi bil mrzlični sedanji položaj našega planeta kmalu pri kraju. Prihodnja generacija bo po desetletjih videla, da Griesbachov potresni krog res obstoji in se bo poučila iz njega o strašnem, pogin prinašajočem delovanju potresnega demona.«

— Hraščinski pralni prašek tako bres pere, da gospodinja hvali ga čez vse mere.

Iz Štajerske.

Š Upravništvo »Slovenec« v Celju je prevzel gospod Drobne, ker je dosedanji upravnik tajnik J. S. Z. Ivan Gajšek odšel na drugo službeno mesto v Ljubljano. Gospod Drobne je tudi prevzel začasno vodstvo JSZ.

Š Iz sodne službe. Gosp. svetnik dr. Žiher je kot predsednik mariborskega okrožnega sodišča že zapustil Celje in nastopil svoje novo mesto. Ob njegovem imenovanju na to odgovorno mesto so se sicer po nekod pritoževali, češ, da je g. svetnik le vsled protokelje Zerjavove klike prišel na tako mesto preko drugih starejših juristov. V koliko naj bi bilo to res, ali ne, se v to vprašanje ne spuščamo, ker smo tudi v Celju premalo informirani, priznati pa moramo, da ne bi kdo dobil napačnega mnenja o g. svetniku dr. Žiherju, da je bil g. svetnik v svoji službi znan kot nepristranski in pošten sodnik ter dober pravnik, na te lastnosti ima novi predsednik okrožnega sodišča gotovo vse kvalifikacije za to mesto. Če je koga preskočil, ki je starejši, je drugo vprašanje. Reči pa moramo, da lahko mariborskemu okrožju le častitamo, da je dobilo tako vrliga in poštenega predsednika, ker smo prepričani, da bo na sedanjem mestu ostal svojemu dosedanjemu načinu službovanja zvest.

Š Celjski trg. Zvedeli smo, da se baje mestni magistrat v Celju bavi z mislijo, da bi prestavil z Glavnega trga trg za zelenjavo in ostale prodajalce, ki so imeli stojnice na Glavnem trgu, v Samostansko ulico na dvorišče bivšega okrožnega sodišča v Celju. Kakor znano, je še avstrijska justična uprava nameravala poslopje okrožnega sodišča v Celju v Samostanski ulici podreti in nadomestiti z novim, z ozirom na to, da je staro poslopje bilo že življensko nevarno. Vojska pa je žalbog ta načrt prekrizala za nedogleden čas. Poslopje se nahaja danes naravnost v škandaloznem stanju tako, da je res sramota, da se v sredini Celja nahaja tako zanemarjeno poslopje. Sedaj je državna uprava zid okoli dvorišča večinoma podrla in je sedaj celo dvorišče v slabšem stanju, kakor če bi prišel v najnižji kraj Macedonije. To dvorišče menda želi magistrat preurediti v mestni trg. Baje se je celo že vršila komisija. Gotovo pa je magistrat delal račun brez krčmarja. Na eni strani še Celje ni tako veliko, da bi ne moglo shajati z dosedanjim Glavnim trgom, na drugi strani pa tudi ni umestno, da bi mesto delalo nepotrebne stroške za ureditev tržnice, ko niti ne ve, kedar bo država vendar zadavni prostor uporabila za zgradbo justične palače. Obrtniki in trgovci v bližini Glavnega trga so upravičeno vsi brez razlike strank razburjeni vsled najnovejše popolnoma nepotrebne namere mestnega magistrata, oziroma g. župana dr. Hrašovca, ki ima svojo pisarno ravno ob nameravani tržnici.

Š Vlom v Ormožu. V torek zjutraj so vdrl neznamni tatovi v izložbeno okno čevljarja Jožefa Potočnik v Ormožu in mu odnesli blaga v vrednosti 7000 Din.

Iz Primorske.

p »Dante Alighieric za poitalijančevanje Krasa. »Piccolo« poroča, da je društvo »Dante Alighieric« razdelilo lani po istrskih šolah 10.000 lir darov. Letos namerava obdariti šole po Krasi in vltiti učiteljem novega noguma (v delu za poitalijančevanje).

Iz Ljubljane.

ZERJAV, LJUBLJANA IN MOHORIČ.

SDS je kandidirala v Ljubljani tajnika trgovske in obrtniške zbornice Ivana Mohoriča, da bi privabila v svoj tabor gospodarske kroge v Ljubljani. I. Mohorič se je v volivnem boju potrudil, da naslika ljubljanskim volivcem, kje jih čevlji žuli in kako bi se dalo njihovim različnim gospodarskim bolečinam od pomoči. Na shodih je obravnaval vse težave slovenskih pridobitnih krogov in obljubljal, da se jih Slovenci znebe, ako bodo Ljubljančanje glasovali zanj in po njem za nacionalni blok, ki bo izšel iz volitev zmagovit in prevzel vladno državo. Mi smo že tedaj izrazili dvom, da bi mogel I. Mohorič, tudi če bi bil izvoljen, kedaj svoje gospodarsko-reformne načrte uresničiti. Dvomiti smo se upali radi tega, ker je kandidiral na listi samostojne demokratske stranke, v kateri odločuje glede gospodarskih vprašanj klika, ki se kaj malo briga za gospodarske težave širokih plasti slovenskega naroda, ampak uravnava vse delo po svojih klikarskih koristih. Klasičen dokaz za to je usoda denarja, ki ga je od zavarovalnin nabrala začasna delavska zavarovalnica in ga še zbira okrožni urad v Ljubljani. Dr. Zerjav ga je kot minister za socialno politiko vsega spravil v Zagreb in ga tam ukazal naložiti v »Slavenski« banki, kjer so do nedavnega oblačili in vedrili mili njegovi drugovi. Sam I. Mohorič je moral na shodu obrtnikov »Pri Mraku« 29. januarja priznati velikansko škodo, ki jo radi tega trpi slovensko obrtništvo, in vendar je bil tako naiven in mislil, da bodo dr. Zerjav in njegovi finančni strokovnjaki takoj spremenili svojo »gospodarsko« politiko, čim izvolijo Ljubljančanje njega za poslanca. Menda so zadnji dogodki v narodni skupščini tudi dr. Mohoriču odprli oči in gotovo se mož na tihem veseli in je zadovoljen, da ni poslanec Ljubljane. Kajti v skupščini bi moral brez dvoma glasovati z dr. Zerjavom in prof. Pivkom vred za vsa neznanostna bremena, ki jih je dični finančni minister nacionalnega bloka naprtil državi in s tem tudi Sloveniji in Ljubljančanom. Zastonj bi dr. Zerjavu dopovedoval, da se postavi z glasovanjem za dvanajstine v tej obliki, kakor jih je predložila vlada, v kričeče nasprotstvo z vsem, kar je govoril po shodih. Če bi se le preveč vsajal, bi mu pa dr. Zerjav pomolil pod nos svojo in Pribečevičev ministrovsko listnico in tedaj bi moral I. Mohorič razumeti, za kaj gre, in odnehati. Brez malega duševnega boja bi seveda to ne šlo. Ta boj mu je sedaj prihranjen. Ljubljančanom pa je prihranjeno preklinjati poslanca, ki je glasoval za dvanajstine.

Iz Opozarjamo na IX. prosvetni večer, ki je posvečen Benetkam in se vrši drevi ob osmih v Ljudskem domu.

Iz Finančni delegat dr. K. Šavnik se je zopet vrnil v Belgrad in oddal vodstvo delegacije svojemu namestniku g. dvornemu svetniku Bonaču.

Iz Umrl je v sredo ob pol 24. Vitko Salberger, šestletni sinček g. učitelja Mihaela Salbergerja kateremu je še le pred petimi tedni umrla 18 letna hčerka. Pogreb po danes popoldne ob 4. iz hiše žalosti, Gosposka ul. 3.

Iz Velikonočno razstavo najlepših ženskih ročnih del priredi prihodnji teden državni osrednji zavod za ženski domači obrt v Ljubljani, Turjaški trg 6, II. nadstropje, na kar opozarjamo predvsem naš ženski svet.

Iz Belokranjski dan. Opozarjamo na današnji oglaš: »Belokranjski dan«. Splošno je znano, da gradi belokranjska podružnica SPD na Mirni gori, ki se imenuje tudi belokranjski Triglav (1048), planinski dom. To bo prva planinska koča v Belokranjini. Z ozirom na to, da je ta lepi košček slovenske zemlje še zelo zanemarjen v prometnem kakor tudi v kulturnem oziru, je želeli, da se razvije tujski promet, zlasti turistični. V ta namen bo vrlo dobro služila planinska koča, ki bo prava posebnost med planinskimi kočami, ker bo zgrajena popolnoma v narodnem slogu. Ker naši vrli Belokranjci sami ne zmagajo stroškov zgradbe, zato prirede 3. maja v Ljubljani veliko tombolo. — Ljubljančani, pojdimmo jim na roko!

Iz Društvo prijateljev angleškega jezika je imelo občni zbor 1. aprila na I. državni gimnaziji ob 6 zvečer. Predsednik dr. Pita-mik, univ. prof., je omenjal vpliv, ki ga je pridobilo društvo pri nas in v Angliji, posebno pri ministrstvu of foreign office; dobrotnike imamo, ki so nam pošiljali knjige in važne časopise. — Nad vse agilna tajnica Miss. Copeland poroča, da šteje društvo 110 članov, 844 številki knjig, je priredilo 5 tečajev, obiskovalcev okoli 55, vsako sredo five o'clock; 4. marca je bila proslavljena štiriletnica. — Blagajnik je poročal: dohodki 18.685, izdatki 15.024, prebitok 3661 Din. Prejšnja revizorja: eden bolan, drugi odpotoval, zato sta bila izvoljena nova. Občni zbor da pogojni absolutni odbor, če revizorja dobita vse v redu. Občni zbor sklene: Odbor se zviša na 10 članov, dosedaj 7; ostale 3 naj kooptira odbor sam.

Iz Preselitev. Pisarna Jugoslovanske Matice se je preselila v poslopje Jadranske podunavske banke, Selenburgova ulica 7-II.

Iz Koncert v kavarni »Evropia« se vrši jutri, v soboto, zadnjikrat. Začetek ob 9 zvečer.

Iz Pogrešajo 49 letnega Lovra Stojana, vrtarja na glavnem kolodvoru v Ljubljani in posestnika v Zeleni jami št. 134, ki je bil zadnje dni nekam otožen in potr. V tem času je kupil nekaj sena v Smartnem ob Savi. To seno bi mu moral pripeljati neki kmet v torek, dne 31. marca. Ze zgodaj v jutro tega dne je pripomnil Lovro Stojan svoji ženi, da se boji, da voznik ne bo našel njegove hiše in da mu mora na vsak način nasproti. Zato se je podal omenjenega dne ob 9 dopoldne v smeri proti Smartnem ob Savi. Kmalu nato je pričakovan kmet pripeljal seno, a bil je sam. Ko ga je Stojanova žena začudena vprašala, če ni mogoče srečal njenega moža, ji je kmet odgovoril, da ne. Mislila je, da je mož kmeta zgrešil in da se bo že vrnil. Ker ga pa niti do 12 popoldne ni bilo, se je odpeljal s kolesom njegov 23 letni sin, bančni uradnik pri Trgovski banki v Ljubljani, na južni kolodvor, da pogleda, če ni mogoče njegov oče tam. Ker pa tam o očetu niso nič vedeli, se je takoj podal očeta iskat. Po dolgem iskanju je končno našel v Jaršah na produ ob Savi njegovo suknjo in klobuk. Ko so doma pregledali omare in miznice, ako ni pustil kakega pisma, so našli v miznici vse njegove listine lepo zložene in urejene na njih pa žepno uro in nekatere druge malenkosti, katere je sicer nosil pri sebi. Kakega pisma, iz katerega bi se moglo zvedeti za vzrok njegove nenadne odsotnosti, ni bilo najti. Vsekakor obstoja sum, da je Stojan izvršil v hipni zmedenosti samomor. Lovro Stojan je bil vsekoli priljubljen človek, vreden služabnik in dober ter vzgleden družinski oče. Rojen je bil na Teharjih pri Celju leta 1876 in ima več nepreskrbljenih otrok, od katerih je najmlajši šele poldruge leto star.

Iz Tatvina lesa. Posestniku Karlu Počivavniku na Dolenjski cesti je ukradel neznan tat iz gozdja blizu hiše dva dvajsetletna borovca in eno smreko v skupni vrednosti 1000 dinarjev.

Iz Dvonožna lisica se je zatekla k Fr. Detičku v Šiški na Celovški cesti in mu ukradla 5 kokoši, ki so vredne 180 Din. Sploh so se v zadnjem času začele zelo množiti tatvine razne perutnine.

Iz Ukradeni kolo. Iz veže gostilne Marije Ribnikarjeve v Šiški na Celovški cesti je bilo ukradeno trgovskemu potniku Ferdinandu Petelinu kolo znamke Puch št. 209.913, vredno 3000 Din. Sumijo, da je ukradel kolo neki na videz znan 25—30 let star možič, ki je bil takrat tudi v gostilni in je popolnoma neopazjen odšel. Kolo je moral tat odnesti v kako skrivališče, ker je bilo zaklenjeno.

Iz Policijske vesti. Včeraj je bilo vloženih na policiji 18 ovadb, in sicer 5 radi tatvine, 5 radi razgrajanja in kaljenja nočnega miru, 3 radi prekrščenja policijske ure in po ena radi sumljivost stikanja po tuji hiši, radi zgaševalnih predpisov, radi posesti oročja brez orožnega lista, radi zasmehovanja javne straže in ena radi cestno policijskega reda.

Prosveta.

KREKOV »SOCIALIZEM«.

»Prager Presse« z dne 21. marca t. l. je prinesla o tej knjigi izpod peresa Hermana Wendela tole poročilo:

»Kar je rekel Heine o Lammensa, da je namreč nataknil Jakobine kapo na križ, se lahko reče tudi o dr. Kreku; kajli temu leta 1917. prerano umrlemu prvoborniku krščanskega socializma v Sloveniji je bil socializem prav tako srčna zadeva kakor krščanstvo. Ko je sedel v dunjskem državnem zboru, je izrečno odklonil, da bi se prišteval s svojimi pristaši k »meščanskim strankam«, in je korakal v večini praktičnih vprašanj skupaj s socialno demokracijo. Največ rabljeni knjigi v njegovi knjižnici sta bila »Summa« Tomaža Akvinskoga in »Kapitale« Karla Marxa; izhajajoč od obeh, je obravnaval leta 1901. v 600 strani obsegajočem delu »Socializem« temeljne probleme družbe in socialistične struje gibanja od pamtiveka.

Knjiga, ki je bila takrat hitro razprodana, je izšla pravkar v nespremenjeni novi izdaji kot III. zvezek njegovih Izbranih spisov (Dr. Janez Ev. Krek, Izbrani spisi. Jugoslovanska tiskarna 1925.) Tudi tisti, ki ne priznava temeljne ideje vsega dela, da se najde iz duha krščanstva odgovor za vse »pametno smeri« komunizma, socializma in celo anarhizma ima opetovano priložnost, da občuduje presenetljivo učenost, ki se kaže v tem delu, in načitanost, da se kar zavzame nad njim; in tudi tisti, kogar pri Vogelsangovem učenju opravičeno moti, da knjiga malce diši po antise-mizmu — kakor nas pri sicer uspehi klobasi moti preveč česna — mora imeti brez-pogojno vse spoštovanje pred znanstveno pomembnostjo tega dela.

Tudi ni slučaj, da je moglo tako delo nastati samo pri Slovencih, pri tistem plemenu južnih Slovanov, ki je po svoji socialni strukturi najbližje zapadu, ne pri Srbih in Hrvatih.

pr Glasbena Matica v Celju priredi na evetno nedeljo, dne 5. aprila ob pol osmih zvečer v Marijini cerkvi cerkveni koncert. Sodelujejo: pevski zbor prosvetnega društva pod

vodstvom g. A. Mihelčiča, celjski godalni kvartet in godalni orkester »Glasbena Matica« pod vodstvom ravnatelja g. K. Saneina. Spored: 1. E. Grieg: Andante doloroso, za godalni orkester. 2. Jak. Petelin (Gallus umrl 1591): »Glejte kako umira pravičnik«, za mešan zbor. 3. a) Glazonnov: Andante iz Slov. kvarteta. Za godalni kvartet. b) Glazonnov: Interludio in modo antico. Za godalni kvartet. 4. Traven: »Sveti križ«, za mešan zbor. 5. Debussy: Lento iz godalnega kvarteta. 6. Bortnjanski: »Nyne sily«, starokitaški napev za mešan zbor. 7. Jos. Pavčič: »Veliki petek«, za mešan zbor. 8. Jos. Suk: Koral »Sv. Vavrac«, za godalni orkester. 9. A. Foerster: »Ave Marija« iz opere »Gorenjski slavček« za zbor in orkester.

pr Zveza slovenskih pevskih zborov ima svojo IV. redno skupščino v nedeljo, dne 3. maja ob 10 dopoldne v pevski dvorani Glasbene Matice v Ljubljani. Isti dan popoldne se vrši v veliki dvorani hotela Union pevski koncert, na katerem nastopijo včlanjeni pevski zbori posamezno z dvema ali tremi točkami, združeni moški zbori pa zapoje v skupnem nastopu »Zdravico«, ki jo je za ta koncert uglasil na S. Jenkov tekst skladatelj Emil Adamič Pevskim zborom, ki so prijavili svoje sodelovanje, je poslan notni material za pevce brezplačno, arhivarji ljubljanskih zborov naj ga prevzamejo v petek 3. aprila ob 19. zvečer v sobi št. 6 Glasbene Matice. Skupna vaja za vse zore bo 3. maja po skupščini ob 11 dopoldne v Unionski dvorani. Pridite točno pripravljeni! — Vsi pevski zbori, ki še niso prijavili udeležbe pri koncertu, naj to store nemudoma in sporoče obenem svoje delegate za skupščino. Vpošljejo naj tudi takoj morebitne predloge za skupščino odboru ZSPZ. Glede znižane vožnje bodo obveščeni zunanji zbori pravočasno. Ponovno prosimo vse zore, da pošljejo poročila v smislu okrožnic z dne 1. oktobra 1924 in 1. marca 1925 ter vplačajo članarino. — Odbor ZSPZ.

pr Pater Placid. Pravkar je izšlo: Pater Placid. Spominski list. Njegovim prijateljem in častivcem podar dr. Mihael Opeka. Založila Prodajalna KTD, Ničman. — Osmerka, strani 16 s sliko pokojnega p. Placida Fabianija. Cena 4 Din, po pošti 4.50 Din.

pr Za pirhe daruje svojim prijateljem dr. Mih. Opekove knjižice govorov, zlasti zadnje, »Zgodbe o človeku«. Kritika se je o vseh najpovoljnejše izrekla. Naj navedemo nekaj glasov v »Zgodbah o človeku«: »Ze marsikatero poglavje katoliške dogmatike in moralne je obdelal kanonik-homilet dr. Opeka ter je najprej z živo besedo, potem pa potom tiska v nemal izobražence in preproste vernike za resnice svete vere in za krščanske čednosti, za vrnomo družinske življenja, za zvestobo do matere svete Cerkve, obenem pa jih odvrčal od nevere in greha. V zgoraj imenovanih pridigah reši najvažnejša vprašanja: Odkod je človek? Kaj je njegov prvotni namen? Kaj vzrok vsega zla na svetu? Kaj odrešenje od tega zla? Kaj človeka poslednji cilj in konec? Od prave orientacije v teh vprašanjih je za posameznika odvisna usoda v večnosti. Vprav misijonsko delo bodo izvršili pridigarji v mestih in na deželi, ako bodo odgovore na ta vprašanja svojim vernim poslušavcem podali v stvari tako temeljito in v obliki vsaj približno tako dovršeno, kakor so je to zgodilo v zgoraj označeni knjigi. (»Oglasnik lavantinske škofije« 1925, št. 387.) — Inteligentnom človeku Opekina knjiga je kao klupko Ariadne kroz Labirint današnje zbrkanosti. Svočeničku pak je uzor, kako valja o onim velikim pitanjima govoriti. (»Jadranc« z dne 5. februarja 1925.) — Kao što je (dr. Opeka) u apolo-g. govorima pokazao fini takt, potreban apolo-g. govorniku, tako je i u ovoj zbirci razdoblje one teške istine, da ih mogu lako uzeti i oni, koji ne mogu još tešku hranu krščanske nauke uzimati... Predmet, o kojem govori, je važan, osobito za naše doba, kad je čovjek mnogim lancima privezan o zemlju, kad se čuje posvuda bolan krik: Tko će mi dati golu-bičina krila, da poletim i da otpočinem. O istom predmetu su držali najlepše homilije: Bazilij, Ambrozij, Grur. Pa i Lacordaire je skoro istim redom kao i Opeka na svim konferencama 1850. održanim u Parizu, govorio o ovome predmetu. Dr. Opeka, i ako mu je uvijek u ruci Segneri, ipak ima svoj stil. Sličan je laganoj, tihoj rijeci. Zaustavi se, povra-ti se, obustavi svoj tok, te opet lagano zauzima ogroman položaj. Divi se mirno, a kori bez indignacije. Ljepota je njegova sloga u slikarskoj jednostavnosti i u preciznosti izra-za. Kad hoće da postane familijarnim, postane uzvišen. Posvuda, a osobito u ovoj zbirci želi poučavati. No ipak se mili, jer je ukrasio djelo slikama dostojnim velikog slikara. O kat. Crkvi se može reći: Hrane se od izobilja doma svojega i uz potoka sladosti svojih ti ih napajaš, jer je u tebe izvor života. (Ps. 35, 9.) Kad bih bio slikar, naslikao bih dra Opeku kod izvora, gdje napaja silno mnoštvo vo-dom iz izvora Spasiteljevih i dijeli kruh selentae Christi. Dajte ovu zlatnu knjigu kat. inteligenci i kat. učeoć mladeži. (»Narodna straža« br. 5, z dne 28. veljače 1925.) — Vse dr. Opekove publikacije se dobe v Prodajalni KTD, Ničman, po že znanih niskih cenah. Naročite jih lahko tudi vezane v lepo izvirno vezavo.

pr Kritika. Izšla je druga številka kulturno-kritične revije »Kritika«. V uvodniku razpravlja urednik Josip Vidmar povodom jubilejnega gostovanja Hinka Nučiča o raz-

merah v naši dram, posebno še o vprašanju angažiranja tujih igralskih moči. V članku »Vprašanje našega gledališča, posebno ope-rec razmotriva skladatelj Anton Lajovic nekatere naše aktualne probleme ljubljanske opere ter se pri tem dotakne važnega vprašanja o bistvu narodnega gledališča ter gledališke kritike in anonimnosti recenzentov sploh. K. Dobida ob priliki prezidanja rotovskega poslopja priobčuje članek »Iz stare Ljubljane«, kjer je zbral nekaj zanimivih podatkov o važnejših stavbinskih spremembah, ki so v zadnjih letih pridrugečile lice Ljubljane. Sledita tehtna in izčrpna ocena Antona Sovrta o Bradačevem prevodu »Euripidove« »Medee« ter Vidmarjeva daljša razprava o J. Jalnovi drami »Srenjac«. V pregledu najdmo poročila o načinu prirejanja umet. stav pri nas, o ljublj. marionetnem gledališču, dalje gledališko recenzijo Ibsenovega »Rosmersholma« ter kratko poročilo o prireditvi »Novega odra« v ljublj. dram. in odgo-vor škodlarju. — »Kritika« se naroča v Ljubljani, Gledališka ulica št. 5-23 ter stane celoletno 50 dinarjev. Posamezne številke se dobijo v vseh knjigarnah po 5 dinarjev.

Narodno gledališče v Ljubljani.

DRAMA:

Začetek ob 20 zvečer.

Petek, 3. aprila: Zaprti (generalna vaja). Sobota, 4. aprila: »Lizistrata«. Premijera. Izv. Nedelja, 5. aprila: Ob 15 popoldne: »Penelope« mladinska predstava pri znižanih cenah. Izv. — Ob 20 zvečer: »Lizistrata«. Izv. Ponedeljek, 6. aprila: »Misel«. Red A. Torek, 7. aprila: Zaprti.

OPERA:

Začetek ob pol 20 zvečer.

Petek, 3. aprila: »Boheme«. Red A. Sobota, 4. aprila: »Mignon«. Red C. Nedelja, 5. aprila: Ob 15 popo.: »Rigoletto«. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izv. Ponedeljek, 6. aprila: Zaprti. Torek, 7. aprila: »Don Juan«. Red D.

Narodno gledališče v Mariboru.

Repertoar:

Petek, 3. aprila: »Baron Trenke«. Ab. B. Sobota, 4. aprila: »Scampolo«. Ab. C. (Prem.) Premijera v dram. Prihodnja premijera v dram. se bo vršila v soboto, dne 4. aprila. Vprizorila se bo v režiji g. Zeleznika zanimiva italijanska komedija D. Nicodemija »Scampolo«. To komedijo so lansko leto vprizorila vsa večja in manjša gledališča z lepim uspehom.

Ljudski oder v Ljubljani

sobota, 4. aprila ob 8. uri zvečer, nedelja, 5. aprila ob 3. uri popoldne, torek, 7. aprila ob 8. uri zvečer: PASIJON ali KRISTUSOVO TRPLJENJE IN SMRT. — Predprodaja vstopnic vsak dan od 5—7 popoldne v pisarni Ljudskega odra; dan pa v društveni nabavni zadrugi (Ljud. dom, I. nadst.). Ljubljansko občinstvo se napreča, da poseti po možnosti večerni predstavi v soboto in torek, ker je nedeljska popoldanska predstava določena predvsem za občinstvo z dežele in ljubljansko okolico.

Naznanila.

Strokovna zveza javnih nameščencev ima v soboto 4. t. m. ob 20. uri v kleti konsumnega društva, Kongresni trg št. 2, svoj redni občni zbor. K obilni udeležbi vabi načelstvo.

Klub dobrovoljcev vabi vse člane in prijatelje na sestanek dne 7. t. m. ob 8 zvečer pri Mraku na Rimski cesti. Predava tov. Jeras o zelo zanimivi in važni temi. — Odbor.

Društvo »Atenas« je otvorilo svoje otroško igrišče s 1. aprilom. Vpisovanje otrok je 6. in 8. aprila od 6—7 ure zvečer v ortopedskem zavodu v Mladiki.

V društvu »Soča« v Ljubljani predava v soboto 4. aprila v salonu pri »Levu« ravnatelj trgovske akademije g. dr. L. Böhm o zelo interesantni temi in sicer: Borba za Sredozemsko morje. Sočani in prijatelji društva Soče ne zamudite prilike biti deležni tega lepega predavanja. Začetek točno ob pol 9 zvečer. Vstop vsem prost.

Krajinski zlet Jugoslovanske gasilske zveze v Dravogradu. Jugoslovanska gasilska zveza je, upoštevajoč važen pomen zavednega gasilstva ob meji, odredila, da se vrši letošnji krajinski zlet v Dravograd in da se ta spoji s praznovanjem naše društvene 50 letnice. Zlet se vrši, kakor je že poročal »Gasilec«, dne 15. avgusta 1925. Vse župe in v njih včlanjena društva o zletu obveščamo in prosimo, da že sedaj prično z delom, da bo udeležba na zletu tem častnejša. Dalje naprošamo vsa ostala društva, da na dan zleta J. G. Z. ne prirejejo svojih prireditov in da se udeležijo manifestacije gasilstva na naši severni meji. Program zleta in vsa nadaljnja navodila se bodo društvom naknadno dopostala.

Prostovoljno gasilno društvo Verd priredi 14. junija t. l. ob proslavi 40 letnice obstoja društva veliko vrtno veselico, vesledesar se druga društva naprošajo, da imenovane dne ne prirejejo veselja. Natančnejši spored se še pravočasno objavi.

Gospodarstvo.

Padec žitnih cen v Ameriki.

(Od našega pariškega dopisnika.)

Pariz, koncem marca.

Vsi brzojavci iz Amerike javljajo še večje padanje žitnih cen v Združenih državah, kakor tudi v Kanadi. Na obeh največjih tržiščih, v Chicagu (Zdr. drž.) in v Winnipegu (Kanada) je to padanje postalo naravnost katastrofalno. Žito, ki se mora dobaviti v teku meseca maja, je padlo v Chicagu v enem dnevu od 1.65 dolarja na 1.54 za bušel (36 litrov), torej za 11 centov. V Winnipegu je padec celo dosegel 14 centov. Tako je nastala na obeh tržiščih naravnost panika: kdor nima zaloge, skuša za vsako ceno prodati, samo da zmanjša svojo izgubo.

Kako daleč je prišel splošni nered, kaže dejstvo, da se je v razdalji od nekaj metrov na žitni borzi kazala pri prodaji razlika do 6 centov in še več na bušel pri različnih prodajalcih. Ti so imeli težke izgube in javljajo, da bo marsikateri propadel.

Kako je razlagati ta padec? Pravijo, da je trajni spor med predsednikom Coolidgeom in senatorjem Borah, šefom večine v senatu, uplival na politični in gospodarski položaj, in imel za posledico ta polom žitnih cen.

V resnici pa je gotovo, da so bile zelo visoke, naravnost pretirane cene žita posledica izigravanja spekulativcev, ki so računali na slabo letino v Evropi in nakopičila ogromne rezerve. Po zadnjih poročilih iz vsega sveta je pa položaj žetve zelo ugoden.

Omenja se tudi, da je v zadnjem času nakupila Rusija zelo velike količine moke v Kanadi, da pa zaenkrat Evropa ne čuti potrebe po ameriški moki.

Ameriški spekulanti so se torej vračunali, zato jih je sedaj pograbil strah, da prodajajo tako naglo, kot le moreče, in iz tega je nastalo padanje cen. To bo imelo upliv slednjih tudi na svetovni trg in kruh se mora poceniti.

V Londonu so vsaj zelo optimistični. Cena moke je šla dol od 58 šilingov 6 pensov na 55 šilingov pri vreči in to od februarja na marec. Tam pričakujejo padca cen kruha, ker baje pekarnice nimajo več velikih zalog stare moke in bodo novo precej cenejše kupile.

Vpliv padca ameriških cen se bo pokazal kmalu tudi v Franciji, kjer je zaenkrat kruh šel gor pri kg za 5 centimov in stane danes 1.65 fr, to je Din 5.80. Zanimivo je, da je v Franciji, ki mora polovico svoje moke in žita uvažati, kruh mnogo cenejši kot v Jugoslaviji, ki polovico svojega pridelka izvažata. To najepše kaže, kake razmere vladajo pri vas. Kruh pri vas ne bi smel več stati kot 3 Din. kilogram, kar stane več, je čisti dobiček velike »liferacije«.

V Franciji se država briga za to, da jedo državljani dober in poceni kruh. Zato vlada bije boj na žive in mrtve z žitnimi dobavitelji in peki, samo da bi se znižala cena najpotrebnejšemu živežu.

V teku zadnjih 14 dni je cena inozemskega žita, uvočenega v francosko pristanišče, padla od 160 na 129 frankov, na kvintal povprečno za 25—30 frankov. Danes je inozemsko žito v Franciji že ceneje kot domače. Cena tega je nasiloma pritisnjena in se lepo krha.

Za bodočnost so, kot javlja »Quotidien«, sledeči izgledi:

1. Množine žita, ki so v Združenih državah na razpolago za izvoz, so mnogo večje, kot se je domnevalo.

2. Velike množine žita so bile vkrcane na Evropo, baje so mnogo večje, kot jih rabijo

deficitne države (torej pred vsem Francija in Anglija).

3. Bodoča žetev kaže prav lepo po vsem svetu.

g Poravnalna postopanja. Uvedena so sledeča poravnalna postopanja: o imovini Augusta Škofa, trgovca z usnjem, čevlji in čevljarskimi potrebščinami v Ljubljani; o imovini Rudolfa Kobluška, mehanika v Gomilskem (okraj Vransko); o imovini Matija Zorka, trgovca v St. Juriju ob južni žel.; o imovini Franceta Fijavša, trgovca v Dramljah (okraj Celje); o imovini Franceta Zevnika, posestnika in trgovca v Smarjeti.

g Ustavitel poravnalnega postopanja in konkurzni okle. O imovini Vinka Augustina (lesna industrija, Celje) je razglašen konkurz in ustavljeno poravnalno postopanje.

g Ustavitel poravnalnega postopanja. Poravnalno postopanje o imovini Franca Skuhale, trgovca pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah je ustavljeno.

g Potrditev poravnave. V poravnalni stvari Jožeta Novaka, neprotokoliranega trgovca v Trebnjem, se potrjuje poravnava, sklenjena med dolžnikom in upniki, po kateri dobe upniki 40 % celotnih terjatev tekom treh mesecev.

g Občni zbor. Tovarna zaves »Stora«, d. d. v St. Vidu nad Ljubljano, v Ljubljani, dne 15. aprila; Celjska posojilnica, d. d. v Celju 16. aprila; Tovarna klobukov »Šešir«, d. d. v Ljubljani 17. aprila; kreditno društvo Mešne hranilnice v Ptuj 18. aprila; Spar- und Darlehens Kassenverein für die Ortsgemeine Prävali r. z. z. n. z. na Prevaljah 3. maja 1925 (likvidacija).

g Občni zbor Gremija trgovcev za Logatec.

Dne 29. t. m. se je vršil v Cerknici ob množični udeležbi redni občni zbor Gremija trgovcev za pol. okraj Logatec. Glavno točko občnega zbora je tvorilo vprašanje premestitve glavne obmejne carinarnice iz Rakeka v Logatec, na ta način, da bi delovala na Rakeku samo še carinska ekspozitura, ki bi odpravljala lokalni promet iz Loške doline, med tem ko bi se carinjenje tranzita vršilo v Logatec. Po živahni debati in vsestranskem razmotrivanju tega vprašanja, ki naj predvsem omili veliko krizo v lesni industriji v Cerkniški in Loški dolini, je bila z veliko večino sprejeta resolucija, ki pravi: Člani Gremija trgovcev za pol. okraj Logatec so prepričani, da je prvi in najnujnejši korak za olajšavo krize v lesni industriji Cerkniške in Loške doline — premestitev glavne carinarnice iz Rakeka v Logatec. Temu mnenju so se pridružili že na anketi dne 2. januarja t. l. zastopniki vlade in oblasti, železnice, glavne carinarnice Rakek in dalje glavni ravnatelj carin sam, ob priliki svojega službenega potovanja. Le-ta je tudi že preteklo leto odredil premestitev carinarnice iz Rakeka v Logatec, ki pa žal iz neznanega razloga ni bila izvedena, čeprav je bilo v Logatecu za carinarnico že vse pripravljeno. Premestitev carinarnice bi se izvedla na skupno željo in v korist pridobitvenih slojev cerkniške in loške doline, brez škodovanja Rakeka, ki dobi itak po že zaključenih pogodbah z Italijo mednarodno postajo — v zadoščenje logaških in žirovskih gospodarskih krogov, v prvi vrsti pa v glavnem interesu naše državne uprave same, ki more z malenkostnimi investicijami urediti v Logatecu tako carinsko postajo, ki jo na Rakeku z večmilijonskimi vsotami ne bo zamogla ustvariti. Ugoden položaj postaje Logatec

je merodajnim krogom itak dovolj znan ter naglašamo vsled tega samo še sledeče točke, ki bodo po končani razmejitvi in dogovorih z Italijo, odločilnega vpliva v obmejnem prometu. Logatec je križišče glavnih mednarodnih cest proti Idriji, Gorici, Postojni (Trasu) in Zirem, na katerih bo promet po ureditvi naših odnošajev z Italijo gotovo oživel. Leži tudi na projektirani progi Ajdovščina—Gorica, ki bo prej ali slej uresničena, ker skrajša pot prometa do Benetk za približno 90 km ter jo zahteva obojestranski trgovski interes. Razen tega je bila zgrajena v letu 1916. na takozvanem logaškem polju postaja z vsomi izogibalnimi tiri, katerih del je še danes v uporabi in bi se s primernimi popravili mogla sijajno preurediti za carinjenje tranzita. Dejstvo, ki ne sme ostati neuvaževano, je tudi, da je odina cesta iz Rakeka čez Planino v zaledje v časih spomladanskih in jesenskih poplav za vsak promet prekinjena. Z rapalsko pogodbo je pripadla tudi Idrija sosedni državi. Z gotovostjo bi bilo računati, da se v trenutku, ko stoji glavna carinarnica v Logatecu, ta in njen okoliš (pribl. 62.000 preb.) zopet gospodarsko veže z Logatecem, na katerega teži. Dejstvo je tudi, da ima glavna carinarnica tudi mnogo opravka s politično, sodno in davčno blastjo, katere na Rakeku ni, pač pa je vse to v Logatecu. Ako končno pripomnimo, da je v Logatecu za preselitev carinarnice vse pripravljeno, bodisi glede prostorov za urade bodisi glede stanovanj uradnikov, dalje za napajanje in krmiljenje živine, smo prepričani, da se enodušni zahtevi po premestitvi carinarnice iz Rakeka v Logatec nemudoma ugodi.

Borze.

Dne 2. aprila 1925.

DENAR.

Zagreb. Italija 2.5440—2.5740 (2.55125—2.57125), London 295.50—198.50 (295.75—298.75), Newyork 61.57—62.57 (61.58—62.58), Pariz 3.2175—3.2575 (3.255—3.305), Graga 1.83—1.86 (1.83—1.86), Dunaj 8.66—8.86 (8.645—8.845), Curih 11.93—12.05 (11.945—12.045), efekt. dol. 60.92—61.92.

Curih. Belgrad 8.35 (8.35), Budimpešta 0.0072 (0.0072), Berlin 1.2340 (1.234), Italija 21.35 (21.37), London 24.77 (24.775), Newyork 518.50 (518.50), Pariz 27.05 (27.15), Praga 15.35 (15.35), Dunaj 73—73.05, Bukarešt 2.40 (2.40), Sofija 3.7750 (3.775).

Dunaj. Devize: Belgrad 11.40, Kodan 130, London 33.905, Milan 29.18, Newyork 709.55, Pariz 36.97, Varšava 136.15. — Valute: dolarji 707.70, angleški funt 33.77, francoski frank 36.85, lira 29.20, dinar 11.59, češko-slovaška krona 20.96.

Praga. Lira 139.25, Zagreb 54.50, Pariz 176.75, London 161.675, Newyork 33.86.

VREDNOSTNI PAPIRI.

Ljubljana. 7% investicijsko posojilo iz leta 1921. 59—62.50, 4% Kranjsko deželno posojilo iz leta 1898 22.50 (blago), 4% Kranjsko deželno melioracijsko posojilo iz leta 1911 22.50 (blago), 4% Kranjsko deželno posojilo iz leta 1917 22.50 (blago), 2% državna renta za vojno škodo 158 (denar), Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana 235 (denar), Merkantilna banka, Kočevje 112—123, Prva hrvatska štedionica, Zagreb 830—835, Kreditni zavod za trg. in industrijo, Ljubljana 190—200, Strojne tovarne in livarne, Ljubljana 126—135, Trbovelj. premožokopna družba, Ljubljana 410—418, Združene papirnice, Vevče 100—108, »Nihag« d. d. za ind. i trg. drvom, Zagreb 51 (denar), Stavbna družba, Ljubljana 265—280.

Zagreb. Hrvatska Eskomptna banka, Zagreb 106—107, Jugoslavenska banka, Zagreb 99—100, Ljubljanska Kreditna banka, tu 235, Hrv. slav. zem. hip. banka, Zagreb 58—59, Prva hrvatska štedionica, Zagreb 840, Slavenska banka, Zagreb 72, Dioničko društvo za eksploatacijo drva, Zagreb 45, Hrv. slav. d. d. za ind. šečera, Osijek 970, Narodna šumska industrija 30, Našica 48, Guttman 440, Slavonija 65, Trboveljska premožokopna družba, Ljubljana 415, Združene papirnice, Vevče 100—120, 7% drž. inv. posojilo 63.50.

Dunaj. Živnostenska banka 819.000, Alpina 392.000, Greinitz 138.500, Trboveljska družba 450.000, Hrvatska eskomptna banka 117.000, Leykam 128.000, Avstrijske tvornice za dušik 160.000, Mundus 845.000, Slavex 185.000, Slavonija 61.500.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Smrekovi prvovrstni hlodi, od 30 cm napr., medla 44 cm, 4 m dolž., suhi, feo Kranj 7 vag. 300—300, (zaklj. 300); hrastovi frizi, od 4—9 cm šir., 25 do 60 cm dolž., I. in II. vrsta, feo meja 1400 (denar); remeljni, monte, 60—60, 4 m dolžina, 70—70, 80—80, 90—90, 100—100, 5—6 m dolž., feo meja 600 (blago); bukovo oglje Ia, vilano, feo meja 118 (denar). — Žito in poljski pridelki: pšenica bačka, 75 kg, feo Ljubljana 305 (denar); otrobi pšenični, domači, sred. debeli, feo Ljubljana 215 (blago); otrobi pšenični, drobnji, ½ pap. ½ juta vreče, feo Ljubljana 205 (blago); koruza, promptna, gar. feo štaj. post. 213 (blago); koruza drobna, medjimurska, par. Ljubljana 240 (blago); koruza okrogla, prompt., feo medjimurska postaja 230 (blago); koruza zobata, bosanska, feo vagon slavenska postaja, dobava april 185 (blago); fižol koks, štajerski, juta vreče, feo Ljubljana 360 (blago); fižol mandolon, feo Ljubljana 300 (denar); krompir rdečkast, feo štaj. postaja 140 (blago); krompir beli, feo štaj. postaja 125 (blago); krompir rumeni, feo štaj. postaja 110 (blago).

Novi Sad. Pšenica 445—460, koruza za april 175, za maj—junij 185. Položaj nestalen.

Naročajte »Slovenca«!

Cerkveni vestnik.

e Vatikan. Pretekli ponedeljek so v Vatikanu v navzočnosti sv. očeta zaključili zadnje priprave za proglasitev svetnikom blažene Terezije od Deteta Jezusa in blaženega Petra Kanisija. V ūhoti je zorela Mala Cvetka za Gospoda in v samostanu prejela oni notranji mir, ki si ga tako želimo. Njen grob v Liseux je postal živahna božja pot, ki jo obiskujejo celo Angleži in ne samo francoski domaćini. Blaženi Peter Kanizij pa je mnogo storil za krščansko šolo; številni njegovi obrambni spisi so povzročili, da si ga je katoliški tisk izvolil za svojega patrona. Seznam kanonizacij oziroma beatifikacij, ki se bodo v kratkem vršile, je tale: 19. aprila bo beatifikacija Geanellija, 26. aprila beatifikacija škofa Strambija, 3. maja beatifikacija Cifassoja, 10. maja beatifikacija kitajskih mučencev, 17. maja kanonizacija bl. Terezke, 21. maja kanonizacija bl. Kanizija, 24. maja kanonizacija bl. Marije Postel, 31. maja kanonizacija arškega župnika bl. Janeza Vianneyja, isti dan kanonizacija bl. Johna Eudesa, 7. junija beatifikacija Mihaela od sv. Zakramenta, 14. junija beatifikacija Bernadette Soubirous, ki se ji je prikazala lurska Mati božja, in 21. junija beatifikacija kanadskih mučencev.

Ljubezen in zlato.

Angleški spisal Jack London, prevel J. M.

Ob teh besedah se je odkrito nasmejala.

»Prosim oprostjenja,« je hitela popraviti svojo prenatrženost, a je vse zopet pokvarila rekoč: »Ampak tako čudni ste.«

Daylight je bil malo v zadregi in solnce je še nadalje zlatilo njene lase.

»Nisem imel namena biti čuden,« je dejal.

»Iz tega vzroka sem se nasmejala. Ampak tako je v resnici prav in popolnoma dobro slovnisko.«

»Dobro,« je vzdihnil — »Pri tem predlogu Vam bom prišel do pol pota naproti — imate to?«

In narekovanje se je nadaljevalo.

»Sčasoma je opazil, da je v poslednjih, ko ni imela dela, brala knjige in časopise ali pa je imela žensko ročno delo v roki.«

Ko je nekoč šel mimo njene mize, je vzel v roke zvezek Kiplingovih pesmi in je ves v zadregi prelistaval liste.

»Ali radi čitate, Miss Mason?« je vprašal polživši knjigo nazaj na mizo.

»O, da,« je odgovorila, »prav rada.«

Drugi pot je bila Wellsova knjiga »Kolesa sreče.«

»O čem pa piše?« je vprašal Daylight.

»Ej, samo roman je, ljubavna zgodba.«

Umolknila je, ker pa je še vedno stal na svojem mestu, se je smatrala dolžno, da nadaljuje.

»Povest se tiče trgovskega pomočnika, ki se na dopustu vozi s kolesom, pa se zagleda z neko mlado dekle, ki je družabno mnogo višje od njega. Njena mati je priljubljena pisateljica in podobno. Položaj je prav zanimiv, pa žalosten in tragičen. Ali bi jo morda hoteli čitati?«

»Ali jo na koncu dobi?« je vprašal Daylight.

»Ne, to je ravno najglavnejše. On ni bil — —«

»Torej ne dobi je, in vi ste prebrali vse te stotine strani, da ste navsezadnje to izvedeli?« se je Daylight začudil.

Te besede so vznemlele Miss Mason, pa tudi kratkočasile.

»Saj vi tudi cele ure prebirate rudarske in finančne novice,« je odvrnila.

»Da, ampak jaz gotovo nekaj razberem iz tega. Kupčija, in to je vse nekaj drugega. Jaz si dobim denar iz tega. Kaj pa vi dobite iz knjig?«

»Nazore, mnenja, nove ideje, življenje.«

»Ni vredno enega vinarja.«

»Toda življenje je več vredno kot denar,« je dokazovala.

»Ej, da,« je rekel z lahkotno možato strplivostjo, »dokler ga uživamo. To je tisto, kar je nekaj vredno, bi dejal.«

Vzlic svojemu duševnemu obzorju ga je navdajala misel, da ona silno veliko ve, in občutil je neko mimoidoče čustvo, kakor ga barbar občuti spričo pojave orjaške kulture. Daylightu je bila kulturna stvar brez vrednosti, a vseeno ga je nekam nojasno vznemirjalo čustvo, da je bilo v kulturi vse več kakor si je domisljal.

Ko je drugič zopet šel mimo njene pisalne mize, je uzrl knjigo, ki mu je bila dobro znana. Topot se ni ustavil, ker je spoznal platnice. Bila je knjiga nekoga časopisnega poročevalca o Klondyku, v kateri je bil opisan on sam in je bila tudi njegova slika v njej, in je vedel tudi, da je v njej stalo senzacionalno poglavje, tičeče se samomora neke ženske z naslovom: »Preveč Daylighta.«

Po tem dogodku ni več govoril z njo o knjigah. Domisljal si je, kakošno napačno mnenje si je pridobila iz tistega posebnega poglavja, in bolelo ga je toliko bolj, ker je bilo nezasluzeno. Da je poleg drugih neverjetnih reči bil na glasu kot ubilec žensk — on, Burning Daylight — da se je neka ženska iz

ljubezni do njega usmrtila! Čutil se je silno nesrečen in je ugibal, kako je med toliko knjigami mogla ravno ta knjiga priti njegovi stenografiji v roke. Nekaj dni za tem ga je vedno obhajalo nekako čustvo krivde, kadar je bila Miss Mason pri njem. In nekoč je bil prepričan, da jo je zalotil, kako ga je radovedno, pozorno gledala, kakor da bi hotela doznati, kakošne vrste človek da je.

Obrnil se je do svojega uradnika Morrisona, ki pa je prej dal duška svojim osebnim pritožbam zoper Miss Mason, predno je povedal o njej ono malo, kar je vedel.

»Doma je menda iz okrožja Siskiyou. V uradu se da seveda prav lepo delati z njo, ampak nekam silno ponosna je — sama zase, veste.«

»Po čem sodite to?« je vprašal Daylight.

»Veste, preveč visoka je, da bi se družila z onimi, ki z njo skupaj dela, na primer tukaj v pisarni. Z nobenim človekom noče nič opraviti imeti, razumete. Večkrat sem jo že povabil v gledališče, kino in podobno. Ampak ni šlo. Vedno pravi, da rada mnogo spi, da ne more ostati pozno pokonci in da mora hoditi peš celo pot v Berkeley — tam namreč stanuje.«

Ta del poročila je navdal Daylighta z očitim zadovoljstvom. Bila je malce nad navadnimi ljudmi, o tem ni bilo dvoma. Toda naslednje Morrisonove besede so imele želo v sebi.

»Ampak to je vse skupaj lajfarji. Leta okrog s fanti z vsučilišča, da, res leta. Potrebuje čbilo spanja, z menoj pa ne more v gledališče, ampak z njimi lahko pleše cele ure. Slišal sem, da zahaja na njihove plesne venčke in podobne zabave. Prav moderno in visoko za stenografko, bi dejal. Pa konja ima tudi. Jezdari kakor možki po vseh tistih gričih tam okrog. Sam sem jo videl neko nedeljo. Ej, jako visoko leta in žudim se, kako sploh more. S petinšestdesetimi dolarji na mesec se ne more veliko. In potem ima tudi bolnega brata.«

Ali ste poravnali naročnino za »Slovence«?

Učiteljski vestnik.

Zanimiva vest. Kakor poročajo listi, je Pribičević podpisal naredbo, s katero naj bi se razpustila »Zveza hrvatskih učiteljskih društev«. Ta vest sicer še ni potrjena, vendar je kaj takega mogoče vspricho dejstva, da »Zveza hrvatskih učiteljskih društev« ni vključena v UJU in torej ni njegova dekla, kakor je UJU. Če se to uresniči, tedaj bomo imeli še prej novo učiteljsko združenje, ki bo obstajalo iz srbskih pristašev M. Stankovića, članov »Zveze hrvatskih učiteljev« in »Slovenske zveze«. Čim bolj bo Pribičević divjal, tem prej bomo prišli do prave stanovske organizacije, v kateri ne bo političnih spekulacij, teroristov in korupcionistov.

Zanimivosti iz »Narodne Prosvede«. To je centralno glasilo UJU. Tudi v tem glasilu je marsikaj, kar utegne zanimati naše UJU-jarje, pa jim »Učiteljski Vestnik« ne objavlja tega. Tako na primer je zanimiva tale brzojavka, ki je bila poslana iz Prilepa: Glasilo se: »Kredit za mesec marec še ni odobren. Vaški učitelji čakajo že nekaj dni tulaj. Prosim za intervencijo v ministarstvu prosvete, da se najhitrejši potom izda nalog za izplačila. Predsednik Blažević.« — Ubogi učitelji so prišli bogzna od kako daleč po plačo in morajo čakati ter od milosti živeti po več dni. Doma pa so ta čas šole zaprte. Ko bi kakšen slovenski UJU-jar prišel samo en mesec v tak položaj, pa bi bil takoj ozdravljen centralistične bolezni. — Druga brzojavka se glasi: »Kljub ponovnemu vzemanju tukašnjega nadzorništva, da bi ekonomsko-financijski odsek otvoril kredit za prejemanje učiteljskih plač v tem okraju, že drugi mesec nismo dobili plače po odsekovski brezbriznosti. Prosim za nujno intervencijo. Berani. Predsednik združenja Milan Cemović.« — In v Sloveniji se nam obetajo slični časi. Vemo za učitelja, ki je že eno leto upokojen, a še do danes ni prejel pokojnine in ne akontacije!

Nakelski nadučitelj v »Jutru«. Nakelski šolski vodja se je zagnal v svojo tovarišico učiteljico Fr. G. Odgovarjamo in ugotovimo: Učiteljica Fr. G. je bila šolska voditeljica v

Naklem pred sedanjim vodjo. Učiteljica je veliko starejša in ima veliko več službenih let kot sedanji vodja. Šolski vrt je dodelil učiteljici — prejšnji voditeljici — krajni šolski svet, ker upravitelj sploh v tem oziru nima nobene predprave. Je manj pa kake pravice delitve. Učitelj-voditelj je bivši Slovekar in sta se z učiteljico dosedaj razumela. Sedaj seveda, ko sije nad Slovenijo ozvezdje Zerjav-Pivko, so se izpremenili tudi nazorji gospoda nakelskega vodje.

Prosvetna zveza.

IX. prosvetni večer, ki se vrši nocoj ob osmih v dvorani Ljudskega doma, bo posvečen Benetkam. Predavanje o Benetkah je prevzel g. Vurnik, umetnostni zgodovinar, ki bo brez dvoma podal številne zanimivosti iz Benetk. Predavanje bodo pojasnjevale številne skulptorne slike. Na sporedu je tudi A. Askere: Pesem o Čožotih, deklamacija iz lepe zbirke: Jadranski biseri. V okvir predavanja lepo spada Mendelssohn-Bartholdy: Beneška pesem, krasen solospjev s spremljevanjem glasovirja. Na programu je tudi od istega skladatelja »Paulus«. Recitacija in arija: Vendar Gospod. Tako bo tudi ta večer po svoji pestrosti posetnikom nudil obilo užitka.

Rimskim romarjem priporočamo obisk nocojšnjega prosvetnega večera, ker nudi nekako pripravo za poznejši obisk v Benetkah. Benetke si bodo romarji ogledali na potu iz Rima.

Vstopnice za IX. prosvetni večer stanejo: 3 Din sedeži; 2 Din stojšče. Predprodaja rezerviranih sedežev (3 Din) v pisarni Prosvetne zveze na Miklošičevi cesti 7.

Turistika in sport.

Izšla je 4. številka Planinskega vestnika. Vsebinska, ki je zelo pestra in zanimiva, je sledeča: Dr. V. Bohinec: O čaščenju gora in jezer. Marko D-o-va: Plezalna tura na Bjavino. Jožef Zazuta: Po gorah okoli Mežiške doline. Čez hrib in dol: Iz Velikih Lašč na Dolenjskem via Rakitna v Preserie na Dolenjskem ali — terra incognita. I. L. Ljubljana, Obzor:

Valvazor in slovensko smučarstvo. Društvo za raziskovanje podzemskih jam. »Oče« Johan Stüdl. Predavanje s slikami. Nato sledijo zanimive društvene vesti. Snopiču je pridejana okusna Tavčarjeva slika: Koča pri Triglavskih jezerih.

Zanimanje svetovnih listov za sport. Pred par dnevi sem govoril z gospodom z dežele, ki mi je rekel, da se naši listi preveč zanimajo za sport. Če bi bil dotičnik vedel, kako je drugod in kaj je sport in kaj ima narod od njega, bi bil gotovo tiho. Dunajski »Neues Wiener Journal« ni imel pred letom skoraj nobene novice o sportu, kvečjemu o kakšni dirki, sedaj ima vsak dan po cele strani. »Neues Wiener Tagblatt« ima svoj lastni posebni dnevnik »Sport Tagblatt«, pa kljub temu prinaša vsak dan cele kolone o sportu, prav tako »Reichspost« in drugi. Francoski in laški listi tudi, o angleških niti ne govorim, tam je sport sploh spredaj, pred vsimi članki in političnimi vestmi. Najbolj konservativni je bila še »Neue Freie Presse«, vendar je videla, da zgrubiva z zanemarjenjem sportne rubrike bralce in naročnike in je začela priobčevati članke o sportu (prim. o Nurmiju) in prinašati manjše vesti. Sedaj pa beru njeno naznanilo 28. marca letos:

»Kakor visoko valovje se je v zadnjih letih zlilo sportno gibanje čez jezove razvoja, ki smo ga v normalnih razmerah pričakovali; na vse strani. Ne samo rekordi, tudi udeležba občinstva pri tekmah nam priča o čudovito rastočem zanimanju za sport. To velja za vse dežele in narode, tudi za tiste, kjer je bila že pred vojsko javna in splošna gojitelj sporta sama ob sebi umevna. V prvi vrsti govorimo o kulturi telesa. Avtomobilizem in letalstvo sta zrastle že ven iz sporta, sta postala nepogrešljivi prometni sredstva, pravtako brezlični brzojav; konjske dirke iz finančnih razlogov niso več tiste, kakor so bile prej; vse se vrtilo sedaj okoli kulture telesa. Postala je najvažnejši činitelj za telesno okrepitje širokih slojev naroda, predvsem mladine. Sport telesa krepi mišice, bistri čute, krepi voljo, vzgaja in je važen tudi v narodnogospodarskem oziru, bodisi da zaposluje cele industrije, bodisi da

pospešuje tujski promet. V vedno rastoči izmeri odpira naš list predale za sportna poročila, pisali smo vsem dopisnikom doma in na tujem, da se zanimajo za dogodke v sportnem življenju ravno tako kakor za dogodke v političnem in socialnem življenju. Ker se vrši večina sportnih tekem na nedeljo, bomo izdajali ob sobotah v večernem listu obširno sportno prilogo kot orijentacijo za nedeljske tekme, v pondeljskem večernem listu bomo pa objavljali rezultate in jih takoj tudi kritično ocenili. Ob nedeljah pa, ko listi ne izhajajo, bodo za kličučki takoj po koncu tekem objavljeni v oknu našega zglasivnega urada. Prinašali bomo najnovejšo fotografske posnetke iz vse sportnih panog, vsak dan bomo pa v jutranjem in večernem listu obširno poročali o aktualnih sportnih dogodkih iz vsega sveta. Vrh tega bomo od časa do časa dnevno prilogo posvetili izključno sportu, domači in inozemski strokovnjaki bodo dali občinstvu možnost ocene sportnih dogodkov z višjega stališča. Mislimo, da s tem ne ustrezamo samo potrebam naših bralcev, temveč vršimo tudi dolžnost napram vedno rastočemu sportnem gibanju.

To se mi je dotlenemu gospodu v odgovor vredno zdelo napisati. Dr. V. Sarabon.

Poizvedovanja.

Ukradeno je bilo kolo znamke »Puch« model IV, sivkasto emailirano z zvoncem. — Svari se pred nakupom!

Meteorologično poročilo.

Ljubljana 303 m n. m. v.š.					
Normalna barometrična višina 736 mm.					
Čas opazovanja	Baromet. višina v mm	Temperatura v C	Relativna vlaga v %	Nebo, vetrov	Povprečna v. m.
1./4. 21 h	736.1	9.1	0.8	jasno s.	
1./4. 7 h	736.0	6.4	0.6	jasno —	
1./4. 11 h	735.5	11.8	2.4	jasno s.	

Barvne trakove, ogljeni-, povoščeni-, kopirni papir, hektografični zvitki in druge potrebščine pri Lud. Baraga. Seienburgova ulica 6/1. Telefon štev. 950

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica Din 150 ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši 5 Din. Oglasi nad deset vrstic se računajo višje. Za odgovor zneske!

Učenec s primer. pred-izobrazbo (in večje rasti) se sprejme v trgovino z mešanim blagom. — Naslov v upravi pod št. 2188

Sprejemem takoj **sedlar, pomočnika** **ANDREJ HRIBERNIK, PREVALJE.**

Išče se dekla ki je vajena na polju in zna moliti. Starost 20—35 let, pridna in počena. — Več se izve pri g. Ivanu SERSENU, zid. mojstru, Domžale. 2176

Potnika za prodajo električnih naprav in materiala ISCE za takojšnji nastop električnega in svetilniškega. Državljanstvo SHS in znanje slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi postoj. — Ponudbo z navedbo življenjepis in sliko je poslati na upravo »Slovenca« pod št. 2181.

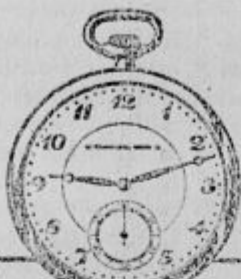
PISARN. URADNIK perfektni knjigovodja in korrespondent, zmožen vseh pisarniških del, želi menjati dosedanje službo. Na razpolago prvovrstne reference, in prvovrstna izpričevala. Ponudbo pod: »Samostojen delavec« št. 2062 na upravo.

Kovačnica vzajem v najem v orodjem kje v Sloveniji. — Ponudbo pod: »Kovačnica« št. 2140 na upravo lista.

SPREJME SE ved dobro izveščanih **kroj. pomočnikov** za vsakovrstna konfekcijska dela. Kaviče zmožni in zanesljivi dobijo delo na domu. — Vpraša se pri Konfekcijski tovarni **FRAN DERENDA** LJUBLJANA, Emonska c. 8.

NAGRADO DOBI vsak, ki priporoči stanovanje napram 2 sobi in kuhinjo. Vzajemno tudi manjšo poslastico v najem blizu železnice. Ponudbo pod šifro: Stanovanje 2168 na upravo.

Soba lopa, s poseb. v. hodom, se odda boljšemu gospodu. — Naslov pove uprava lista pod št. 2195.

INTERNATIONAL WATCH CO
CHRONOMÈTRES ET
MONTRES DE PRÉCISION
RENNES PAR LEUR
HAUTE PRÉCISION
BIENFAITURE
ÉLÉGANCE

Schaffhausen —
svetovna znamenja

Dobi se pri
F. Gudon, Ljubljana
Prešernova 1
Seienburgova 7

Pomladanske
obleke, površnike
in druga oblačila
nudi najugodnejše
J. Maček
Ljubljana
Aleksandrova
13

Stanovanje
4 sob z vsem komfortom, v
vili, se zamenja z večjim od
5—6 sob. — Ponudbo upravi
lista pod »Zamenjava/2159«.

Suhe mavrohe ali
smirne
kupujemo. Kupel
smo tudi za suho
gobe jureke.

Sever & No.
Ljubljana.

MODRA GALICA
ZORRA
Kupujemo, razlaga in vsa manjša gostila
Kupujemo, razlaga in vsa manjša gostila

Ali si to niste nabavili

VRTNIC
iz svetovnoznane dravnice
»Feschendorff«, storite to
climpre, dokler se traja za-
loga pri Ivan BRECELIK, K.
Ljubljana, Velika šolarska
ulica št. 21. 2143

Kupim srebrne KRONE.
— Ponudbo na upravo »Slo-
venca« pod »Krone«. 2060

STANOVANJE
lepo, se takoj odda tistemu,
ki odkupi novo pohištvo.
Naslov v upravi pod št. 2166

STROJA
Abrecht- in Dickenhobel-
maschine, 500 mm, se poceni
prodasta. Pismena vprašanja
pod šifro »Takoj razpolož-
ljivi« na upravo »Slovenca«.

FRANCOSČINO
poučuje učiteljica. Naslov v
upravi lista pod št. 2076.

Kupujem kože
domačih zajcev, vsako mno-
žino, plačam najvišje cene.
— KOBASEVIC — Zagreb,
Kaptol 14. 1592

NAJBOLJŠA
REKLAMA
so oglasi v »Slovenca«.

V najem vzajem za več let
manjše posestvo
blizu Celja ali Maribora ali
blizu železnice. — Naslov v
upravi lista pod št. 2193.

Orehe

dobro kakovosti ODDAJA v
količinah od 50 kg naprej po
najnižji ceni trdka

I. Knez

Ljubljana, Gosposvetska c. 3.

Pisalni stroj

skoraj nov, s pisavo lati-
nice in cirilice, prodaja »Po-
sredovalce«, Ljubljana, Sv.
Petra cesta 23. 2182

OGLEJTE SI
velikonočno zalogo čevljev
trdke Trebar
LJUBLJANA : Sv. Petra cesta št. 6.
PROTI JAMSTVU TUDI NA OBROKE!

Poravnajte naročnino!

Naznanilo. Cenjenemu občinstvu vlijedno nazna-
njam, da sem prevzel

BRIVNICO v Ljubljani
Sv. Petra cesta št. 52 (prej Mošar)

ter sem jo popolnoma higiensko prenovil. Priporočam
se prijamo za množični obisk in zagotavljam točno
in vestno posredbo. — Z odličnim spoštovanjem

VENDELIN SEBAL.

Mesto posebnih naznanil.

Sorodnikom, prijateljem in znancem javljam, da je preminula naša pre-
ljuba mati, stara mati, sestra, tašča, teta, 83 letna

Marija Jereb roj. Merše

Pogreb se vrši 3. aprila 1925 ob 7. uri iz Utika v župno cerkev v Vo-
dicah in odtod na ondotno pokopališče.

Otroci: RADO JEREB, notar — MARIJA JEREB, posestnica — URSULA
omož. PAVLIN, posestnica.

Rodbine: JEREB — PAVLIN — MERSE — TRAVEN — JANEŽIČ.

Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani

Izdaja konzorcij »Slovenca«.

Odgovorni urednik: Viktor Cenčič v Ljubljani

Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani